

"İki dost, qardaş ölkə arasındakı əlaqələr 2020-ci ildə də uğurla inkişaf edəcək"

Bax 3

XİN: "Azərbaycan ədalətli və konstruktiv əsasda beynəlxalq tərəfdaşlar ilə əməkdaşlığını davam etdirməyə hazırdır"

Bax 6

MSK ilkin nəticələri açıqlayıb

Bax 5

İlham Əliyev

"SƏS" qəzeti mənim üçün ən əziz qəzətdir

SƏS

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

№ 027 (5992) 11 fevral 2020-ci il. Qiyməti 40 qəpik

"Əlinçə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı.

Dmitri Savelyev: "Azərbaycanın islahatlar yolu xalqın etimadı ilə təsdiq edilib"

Bax 6

Azərbaycan Milli Məclisinə növbədənənar seçkilər istər respublika seçicilərinin, istərsə də dünya birliyinin böyük marağına səbəb olub. Seçkiləri rusiyalı müşahidəçilər qrupunun tərkibində izləmiş Rusiya Dövlət Dumasının deputatı və Rusiya-Azərbaycan...

İlham Əliyev: "Azərbaycan artıq enerji təminatçısına çevrilib"

Prezident İlham Əliyev "Azərenerji" ASC-nin "Dübəndi" yarımstansiyanın açılışında iştirak edib

Bax 2

Bax 7

Bax 16

Yaroslav Holik: Azərbaycanda seçkilər zamanı Çexiyada tətbiq edilməyən yeniliklərin şahidi olduq

Çexiya parlamentinin müşahidə missiyası fevralın 10-da Milli Məclisə seçkilərlə əlaqədar mətbuat konfransı keçirib. AZƏRTAC xəbər verir ki, Çexiya Deputatlar Palatasının üzvü Yaroslav Holik seçkiləri 16 məntəqədə ...

Bred Pitt "Oskar" mükafatı alıb

Məşhur aktyor Bred Pitt Amerika Kino Sənəti Akademiyasının "Oskar" mükafatını alıb. RİA Novosti xəbər verir ki, bu nüfuzlu mükafata aktyor "Bir dəfə Hollivudda" filmindəki ikinci roluna görə...

Bax 16

Türkiyəli alimdən koronavirusdan qorunmaq üçün resept

Çində ortaya çıxan və dünya əhalisini qorxu altında saxlayan koronavirusa qarşı türkiyəli alim Canan Karatay resept hazırlayıb. Bu barədə "Internet Haber" məlumat yayıb. Alimin sözlərinə görə, koronavirusun digər viruslardan fərqi yoxdur, sadəcə orqanizmin immunitetini gücləndirmək lazımdır: "Texnologiyanın bu qəddər inkişaf etməsinə baxmayaraq, viruslara qarşı hələ də mübarizə yolu tapılmayıb. Viruslar hər il formalarını, rənglərini dəyişdirərək qarşımıza çıxırlar".

Buna görə professor ev şəraitində hazırlanan qatıq, sirkə, turşu...

Benzema Ronaldonun rekordunu qırdı

İspaniya La Liqasının 23-cü turunda "Osasuna" üzərində 4:1 hesablı qələbə "Real"ın hücumçusu Kərim Benzema üçün əlamətdar olub. Qol.az xəbər verir ki, fransız hücumçu oyunda komandasının 3-cü qolunun məsuldarı ötürməsinə edərək, "Real" formasıyla etdiyi ötürmələrin sayını 132-yə çatdırıb. Benzema bununla da, "Real" tarixində...

Bax 16

Predraq Sekuliç: "Azərbaycan xalqı və demokratiya qalıbdır"

Bax 8

Güclü fırtınaya görə Avropada yüzrlə aviareys ləğv olunub

Bax 14

Türkiyə Böyük Millət Məclisinin üzvləri: Bəzi ölkələr Azərbaycandan nümunə götürməlidirlər

Bax 7

"Qanun pozuntuları araşdırılacaq, kəskin addımlar atılacaq"

Bax 8

İlham Əliyev: “Azərbaycan artıq enerji təminatçısına çevrilib”

Prezident İlham Əliyev “Azərenerji” ASC-nin “Dübəndi” yarımstansiyanın açılışında iştirak edib

Fevralın 10-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Bakının Pirallahı rayonunda “Azərenerji” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin əsaslı şəkildə yenidən qurulan 110/35/6 kilovoltluq “Dübəndi” yarımstansiyanın açılışında iştirak edib. AZƏRTAC xəbər verir ki, “Azərenerji” ASC-nin rəhbəri Baba Rzaev dövlətimizin başçısına yarımstansiyaada görülən işlər barədə məlumat verdi.

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə bütün sahələrdə əldə olunan uğurlar enerji sektorunun inkişafında da özünü aydın şəkildə göstərir. Respublikanın sosial-iqtisadi tərəqqisinin təmin edilməsində mühüm elementlərdən olan bu sahənin inkişafına son dövrlərdə çox böyük diqqət yetirilir. Ölkəmizin elektrik enerjisi təsərrüfatında köklü islahatlar həyata keçirilməklə bu proses davamlı xarakter alıb, enerji sisteminin etibarlılığının təmin olunması və bu sahədə mükəmməl infrastrukturun yaradılması üçün ardıcıl və kompleks tədbirlər hazırdadır da davam etdirilir.

“Bakı şəhərinin və onun qəsəbələrini sosial-iqtisadi inkişafına dair Dövlət Proqramı”nın uğurlu icrası nəticəsində, Xəzər və Pirallahı rayonlarında yeni tikilən sosial və sahibkarlıq obyektlərinin, inkişaf edən sənaye, kənd təsərrüfatı, turizm müəssisələrinin, əhalinin artan tələbatını təmin etmək, qısaqapanmaları və sistem qəzalarını aradan qaldırmaq üçün yenidən qurulan “Dübəndi” yarımstansiyanının transformatorları daha güclü və yeniləri ilə əvəz edilib, mikro SCADA sistemi yaradılıb. Nəticədə güc defisiti aradan qaldırılmaqla yanaşı, etibarlılıq və dayanıqlılıq təmin edilib. Avadanlıqların açıq tiplidən qapalı tipliyə keçirilməsi yarımstansiyanı atmosfer şəraitinin təsirinə məruz qalmaq təhlükəsindən qoruyur. Yenidənqurma zamanı 63 MVA gücündə iki yeni transformator bina daxilinə yerləşdirilib ki, bununla həm də yarımstansiyanın gücü 126 MVA-ya çatdırılıb. Burada aparılan işlər zamanı Xəzər və Pirallahı rayonlarının perspektiv sosial-iqtisadi inkişafı nəzərə alınmışdır. İstehlakçıların enerji təchizatında fasilə yaranmaması üçün yenidənqurma işləri xüsusi rejimdə yarımstansiyanın fəaliyyəti dayandırılmadan icra olunub. Bu yarımstansiya Bakıtrafi kənd və qəsəbələrin çox hissəsini, Pirallahı Sənaye Parkı, qaçqın və məcburi köçkün şəhərciyi, kabel zavodu, “Zirə Ekopark” kompleksi və digər yerlərin enerji təchizatını təmin edəcək.

Prezident İlham Əliyev yarımstansiyanı işə saldı.

1953-cü ildə istifadəyə verilən və istismar müddəti başa çatan bu yarımstansiyanın avadanlıqları həddən artıq yüklənirdi ki, bu da istənilən zaman sistemdə qəza vəziyyətinin yaranmasına səbəb ola

bilərdi. Yarımstansiya Xəzər dənizinə yaxın ərazidə yerləşdiyindən nəm və küləkli hava şəraitində də burada tez-tez qısaqapanmalar olurdu. Ona görə də “Dübəndi” yarımstansiyası sökülərək qapalı şəraitdə yeni texnologiyalar əsasında tam yenidən qurulub.

Burada yaradılan şəraitlə tanış olan dövlətimizin başçısı “Dübəndi” yarımstansiyanının işçiləri ilə görüşdü. Yarımstansiyanın kollektivini salamlayan Prezident İlham Əliyev qeyd edib ki, “Dübəndi” yarımstansiyası indi bütün yüksək standartlara cavab verir və böyük ərazini elektrik enerjisi ilə qidalandıracaq.

Əvvəlki yarımstansiyanın vəziyyəti çox acınacaqlı idi, demək olar ki, sıradan çıxmışdı. Ona görə yeni yarımstansiyanın tikintisi zəruri idi və bunu da “Azərenerji” yüksək səviyyədə təşkil edib. Beləliklə, Azərbaycan əhalisinin enerji ilə dayanıqlı təminatı işində növbəti

önəmli addım atılmışdır.

Onu da bildirməliyəm ki, son illər ərzində bu sahəyə çox böyük diqqət göstərilir. Bunun sayəsində

Azərbaycanda enerji təchizatı ilə bağlı bütün əsas problemlər demək olar ki, həllini tapmışdır. Son illərdə bu sahəyə göstərilən diqqət elə və-

ziyyət yaradıb ki, Azərbaycan artıq enerji təminatçısına çevrilib. Əvvəlki dövrlərdə biz idxaldan asılı idik. İndi isə öz tələbatımızı tam tə-

min edib hətta ixrac da edirik.

Hesab edirəm ki, 2020-ci il “Azərenerji” üçün, ümumiyyətlə, Azərbaycan energetikləri üçün uğurla başlayıb. İlin əvvəlində iki böyük şirkət ölkəmizdə 440 meqavat gücündə yeni külək və günəş elektrik stansiyalarının tikintisi ilə bağlı Azərbaycanla müvafiq sazişlər bağlamışdır. İşlər bu il başlanacaq və beləliklə, bərpa olunan enerji növləri Azərbaycanda inkişaf edəcək, bu inkişaf geniş vüsət alacaq. Eyni zamanda, bu gün bu yarımstansiyanın açılış əlamətdar hadisədir. Bu il Mingəçevir İstilik Elektrik Stansiyasında bərpa işləri davam etdiriləcək. İlin birinci yarısında Mingəçevir İstilik Elektrik Stansiyası tam gücü ilə işləyəcək. Keçən il, ümumiyyətlə, 400 meqavat itirilmiş güclər bərpa olundu, onun böyük hissəsi Mingəçevir İstilik Elektrik Stansiyasının payına

düşür. Bu il də Azərbaycanda təqribən 300-400 meqavat itirilmiş elektrik enerjisi bərpa olunacaq.

Eyni zamanda, dövlət xətti ilə bərpa olunan enerji növlərinin yaradılması işi davam etdiriləcək. Bu il də bu sahəyə vəsait ayrılacaqdır. Beləliklə, generasiya gücləri, ötürücü xətlər, transformatorlar, yarımstansiyalar, bütün elektrik şəbəkəsi beynəlxalq standartlara tam cavab verəcək. Enerji təminatı hər bir ölkənin təhlükəsizliyi deməkdir, xüsusilə, Azərbaycan kimi sürətlə inkişaf edən ölkələr üçün. Təkcə keçən il qeyri-neft sektorunda 14 faizlik artım olub. Bütün bu işlər, yeni müəssisələr, fabriklər, zavodlar, artan əhali yeni enerji gücləri tələb edir. Biz də bunu yarıdırıq. Azərbaycan dövləti bundan sonra da bu sahəyə diqqətini əsirgəməyəcək. Energetiklər isə öz vəzifə borclarını ləyaqətlə icra edərək ölkəmizin ümumi inkişafına bundan sonra da töhfə verəcəklər.

Bir daha sizi təbrik edirəm. Sizə yeni uğurlar arzulayıram.

Energetiklər: Çox sağ olun, minnətdarıq.

Sonda xatirə şəkli çəkdirildi.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 10-da Türkiyə-Azərbaycan parlamentlərarası dostluq qrupunun rəhbəri Şamil Ayrımanın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib. AZƏRTAC xəbər verir ki, türkiyəli qonaqları salamlayan Prezident İlham Əliyev əmin olduğunu bildirib ki, iki dost, qardaş ölkə arasındakı əlaqələr 2020-ci ildə də uğurla inkişaf edəcək:

- Sizi yenidən görməyimə şadam. Keçən il bir çox tədbirlərdə, mərasimlərdə bir yerdə olduq. Bu il də görüşürük. Dünnən axşam əziz qardaşım hörmətli Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan mənə telefonla zəng etmiş, seçkilərlə bağlı öz təbriklərini ifadə etmişdir. Bilirsiniz ki, yaxın gələcəkdə Bakıda Türkiyə-Azərbaycan Strateji Əməkdaşlıq Şurasının növbəti toplantısı keçiriləcəkdir. Bu toplantı ənənəvi olaraq hər il keçirilir - bir dəfə Türkiyədə, bir dəfə Azərbaycanda. İndi bu toplantıya da hazırlıq gedir. Əminəm ki, iki dost, qardaş ölkə arasındakı əlaqələr 2020-ci ildə də uğurla inkişaf edəcək. Əgər keçən il biz TANAP-ın Avropa sərhədinə çatdırılmasını birlikdə qeyd etmişikse, bu il artıq Cənub Qaz Dəhlizinin istismara verilməsini qeyd edəcəyik.

Sizə də təşəkkür edirəm ki, seçkilərdə müşahidəçi kimi iştirak etmişiniz. Böyük səylər göstərmişiniz və bu da çox önəmlidir. Çünki, əlbəttə, həm Türkiyədə, həm də Azərbaycanda keçirilən seçkilərdə bizim millət vəkillərimiz fəal olurlar, öz müşahidələrini aparırlar, fikirlərini bölüşürlər. Bildiyimə görə, artıq dünnən siz bizim mətbuata da açıqlamalar vermişiniz. Bir daha sizə təşək-

“İki dost, qardaş ölkə arasındakı əlaqələr 2020-ci ildə də uğurla inkişaf edəcək”

Prezident İlham Əliyev Türkiyə-Azərbaycan parlamentlərarası dostluq qrupunun rəhbərinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib

kür edirəm və bir daha “Xoş gəlmisiniz!” deyirəm.

***

Türkiyə-Azərbaycan parlamentlərarası dostluq qrupunun rəhbəri Şamil Ayrıım:

-Hörmətli cənab Prezidentim. Əvvəlcə bizi qəbul etdiyiniz üçün Sizə çox təşəkkür edirik. Təbii ki, can Azərbaycanımızın dünnən keçirdiyi seçkilərin Azərbaycanımız, bölgəmiz və Türkiyəmiz üçün xeyirli-uğurlu olmasını diləyirəm.

Türkiyə-Azərbaycan parlamentlərarası dostluq qrupunun sədri olaraq mənimlə bərabər, yoldaşlarım da seçkiləri müşahidə etdilər. Çox səmərəli müşahidələrimiz oldu. Seçkilər çox obyektiv keçirildi. Biz hamımız təcrübəli insanlarıq. Mən Azərbaycandakı seçkilərin demək olar ki, hamısında müşahidəçi olmuşam, elə yoldaşlarım da. Azərbaycandan kənardakı seçkiləri izləmişik. Həqiqətən Azərbaycandakı bu seçkilərdə beynəlxalq standartlardan da üstün təşkilatçılıq gördük. Bunu bütün dünya görməlidir. Təəsüf ki, xüsusilə Avropa Şurasının, bir sıra qurumların Azərbaycan və Türkiyə ilə bağlı qərəzli münasibəti bizi çox narahat edir. Türkiyə Respublikasının parlamentində biz

dostluq qrupunun tərkibində on nəfərik. Amma səmimiyyətlə söyləyirəm ki, 600 deputatımızın hamısı bu qrupun üzvü olmaq istəyir. Ürəkləri Azərbaycanın uğurları üçün döyünür.

Türkiyə olaraq, bu seçkilərin şəffaf, sakit ab-havadakı keçməsinə, belə bir mühitin yaranmasına görə, ilk növbədə, Zati-alinizə çox təşəkkür edirik. İkincisi, Azərbaycan xalqının mütəşəkkilliyini, öz dəyərlərinə sahib çıxmasını təqdir edirik. Üçüncüsü, bir təşəkkürümüz də namizədlərdir. Bu seçkilərdə gənc namizədlər də fəal idi. Onlar seçkilərə hazırlıq dövründə Türkiyədə olduğu kimi, qapı-qapı gəzərək təbliğat işləri aparırlar. Mən inanıram ki, bundan sonrakı seçkilərdə Azərbaycan bunun faydasını görəcək. Sizə yoldaşlarım adından bir daha təşəkkür edirəm.

Fürsətdən istifadə edib parlamentimizin sədrinin Sizə ən səmimi salamlarını çatdırmaq istərdim. Sizə bir daha ən səmimi təşəkkürlərimizi çatdırırıq. Var olun, sağ olun.

***

Prezident İlham Əliyev:

- Çox sağ olun. Təşəkkür edirəm, hörmətli Şamil bəy, hörmətli dostlar. Doğrudan

da bu seçkilər çox önəmli idi. Çünki bu seçkilər Azərbaycanda aparılan islahatlara dəstək verməlidir və seçkilərin növbədənəkar keçirilməsinin əsas məqsədi də o idi ki, vaxt itirmədən islahatlar davam etdirilsin. Çünki həm struktur islahatları aparıldı, həm hökumət, həm Prezident Administrasiyası yenidən formalaşdırıldı və əlbəttə ki, Milli Məclis bu işlərdən kənardakı qala bilməzdi. Ona görə əminəm ki, bu seçkilərin Azərbaycanın gələcək inkişafında çox önəmli rol olacaq. Çünki bizim qanunvericiliyimiz ölkəmizin artan sürətinə uyğun olmalıdır. Eyni zamanda, bizim beynəlxalq əlaqələrimiz də genişlənir və Azərbaycanın millət vəkili ölkəmizi bundan sonra da beynəlxalq təşkilatlarda ləyaqətlə təmsil etməlidirlər.

İndi bütövlükdə ölkəmizdə gəncləşmə siyasəti aparılır. Ancaq bu da çox düşünülmüş formada olmalıdır. Yaşlı nəslin təcrübəsi, gənclərin innovasiyaya meyilli olması, onların bilikləri, müasir proseslərə diqqətin yeritilməsi - bax, biz bu vəhdətin təşkil edilməsi üçün çalışırıq. Hesab edirəm ki, buna nail olmuşuq. Mənə verilən məlumata görə, seçkilər ölkə ərazisində çox sakit keçdi, qanunvericilik çərçivəsində, hər hansı bir narahatedici məqam olmadı. Bu seçkilərə çox böyük maraq var idi. Çünki mən xatırlamıram ki, Azərbaycanda keçirilmiş hansısa parlament seçkisində 1300-dən çox namizəd olsun. Yeni, bu, öz lüyündə onu göstərir ki, seçkilər rəqabət şəraitində keçirildi və bütün namizədlərin qeydə alınması prosesində ədalətli mövqə nümayiş etdirildi. Bu qədər namizədin olması seçkilərə inamın təzahürüdür. Çünki əgər inam olmasaydı, bu adamlar bəlkə də seçkilərə qatılmazdılar. Ona görə bu seçkilərin xüsusi rolu var.

O ki qaldı, bəzi beynəlxalq müşahidə missiyalarının rəyinə, biz onların mənfi rəyinə çoxdan öyrəşmişik. Onların bəzi hallarda rəyi seçkilərdən öncə yazılır, özü də onlar tərəfindən yazılır, başqa yerlərdə yazılır, onlara ötürülür. Biz bunu dəfələrlə müşahidə etmişik. Siz də Avropa Şurasının bizə qarşı olan mənfi münasibətini qeyd edirsiniz. Bunun da son təzahürü qəbul edilmiş, yalan üzərində qurulmuş son qətnəmdir. Yeni, bu qətnəmənin qəbul edilməsi,

əslində, parlament seçkilərinə kobudcasına müdaxilədir. Birincisi, bu qətnəmə saxtadır və biz bunu qəbul etmirik. Orada bizə qarşı irəli sürülən ittihamları rədd edirik və bizə qarşı ünvanlanmış dırnaqarası tələblərin heç birini icra etməyəcəyik. Bu, bir. İkincisi, bu qətnəmənin qəbul edilmə vaxtı. Parlament seçkilərinə az vaxt qalmış bu qətnəmənin qəbul edilməsi Azərbaycana qarşı olan mənfi və ədalətsiz yanaşmanın təzahürüdür.

Mən bu yaxınlarda yaxın dostumuz olan Mövlud Çavuşoğlu ilə görüş əsnasında bu barədə öz fikirlərimi bildirdim. O da eyni mövqedədir və biz yaxşı bilir ki, Türkiyəyə və Azərbaycana Avropa Şurasında ikili standartlar tətbiq olunur. Bizdə gedən müsbət proseslər qeydə alınmır, bizim artan gücümüz sanki qıcıq, paxıllıq yaradır. Ancaq buna rəğmən, Türkiyə və Azərbaycan iki dost, qardaş ölkə kimi irəli gedir. Biz çox önəmli layihələri icra edirik, öz gücümüzü artırırıq. Hesab edirəm ki, həm beynəlxalq müstəvidə, həm ölkə daxilində gedən işlərdə bizim düzgün siyasətimiz artıq realıqdır. Ən önəmlisi, bu seçkilərin keçirilməsi Azərbaycan xalqının iradəsidir. Əgər Azərbaycan xalqı bu seçkilərin keçirilməsindən narazı olsa, öz səsini ucaldardı. Bu gün siz də gördünüz, Azərbaycanda tam demokratik ab-hava mövcuddur. Seçki və seçkilərin keçirilməsi demokratiyanın təzahürələrindən biridir. Əgər namizədlər bu seçki kampaniyası ərzində belə fəal, mübariz olublarsa, - bu, əslində, belədir, siz də bunu qeyd etdiniz,- seçkilərə öz fikrini çatdırmaq üçün qapı-qapı gəziblərsə, əlbəttə ki, əgər onlar seçkilərdən narazı olsalar, öz səslerini ucaldardılar. Ancaq indiyə qədər biz belə hallara rast gəlmirik. Bu, bir daha onu göstərir ki, bu seçkilər Azərbaycan xalqının iradəsini əks etdirir və əsas odur.

Bu seçki prosesində müşahidəçi kimi qardaş Türkiyənin nümayəndələrinin iştirakı bizi xüsusilə sevindirir. Bir daha sizə təşəkkürümü bildirirəm. Əminəm ki, Türkiyə Böyük Millət Məclisindəki Azərbaycan-Türkiyə dostluq qrupu bundan sonra da iki ölkə arasındakı əlaqələrin inkişafına xüsusi töhfə verəcək və siz də qeyd etdiyiniz kimi, mən də buna tam əminəm ki, Türkiyə parlamentinin istənilən üzvü Azərbaycanla dostluq qrupunun üzvüdür. Çünki bizdə də eyni yanaşmadır. Biz bundan sonra da birlikdə böyük işləri davam etdirəcəyik.

“Dövlət Dumasının nümayəndə heyətinin bu tərkibdə prosesdə iştirak etməsi bizim üçün çox qiymətlidir”

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 10-da MDB İcraiyyə Komitəsi müşahidə missiyasının rəhbəri, Rusiya Federasiyası Dövlət Dumasının MDB məsələləri, Avrasiya inteqrasiyası və həmvətənlərlə iş üzrə komitəsinin sədri Leonid Kalaşnikovun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib. AZƏRTAC xəbər verir ki, qonaqları salamlayan Prezident İlham Əliyev qeyd edib ki, bu il seçkiləri 800-dən çox beynəlxalq müşahidəçi izləyir, çoxlu sayda beynəlxalq nümayəndələr var:

-Xoş gəlmisiniz. Bu dəfə siz müşahidə missiyası ilə buradasınız. Çox şadam ki, Dövlət Duması geniş tərkibdə təmsil olunub, həmçinin MDB-dən çoxlu müşahidəçi var. Ümumilikdə, bu il seçkiləri 800-dən çox beynəlxalq müşahidəçi izləyir, çoxlu sayda beynəlxalq nümayəndələr var. Düşünürəm ki, sizin həm prosesi, həm də səsvermə gününü izləmək üçün bütün imkanlarınız olub. Biz müdafiə və bu prosesdə iştirak etdiyiniz görə bir daha sağ olun.

MDB İcraiyyə Komitəsi müşahidə missiyasının rəhbəri Leonid Kalaşnikov:

Prezident İlham Əliyev Rusiya Dövlət Dumasının nümayəndə heyətini qəbul edib

-İlham Heydər oğlu, sağ olun. Bizə vaxt ayırdığınıza görə Sizə təşəkkürümüzü bildiririk. Sizinlə öz təəssüratlarımızı məmnuniyyətlə bölüşmək istəyirik. Mən və yoldaşlarım dünən onlarla seçki məntəqəsində olduq. Biz gördük ki, seçkilər həm rəqabət şəraitində, həm şəffaf, həm də demokratik keçdi. Biz Mərkəzi Seçki Komissiyasının sədri ilə görüşdük. Dünən MDB-nin bəyanatı qəbul edildi. Böyük missiyadır, orada bir neçə ölkə, İcraiyyə Komitəsi, Parlamentlərarası Assambleya var. Zənnimizcə, hər şey ədalətli, şəffaf və demokratik keçdi. Mən çox gözəl anlayıram ki, bir çox digər beynəlxalq təşkilatlar var. Biz onlarla da görüşdük. Mən AŞPA-dan təzəcə qayıtmışam, orada Sizi tez-tez xatırlayırlar. Biz beynəlxalq parlament təşkilatlarında da işimizi davam etdirəcəyik. Yəqin ki, orada Sizin fəxr edəcəyiniz nəticə var. Bu

gün səhər mən bir neçə beynəlxalq müşahidəçinin rəyini gördüm. Hamı obyektiv olaraq seçkilərin çox uğurlu keçdiyini deyir.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun. Gəldiyiniz və bu vacib prosesdə iştirak etdiyiniz üçün sağ olun. Bu, əlbəttə, bizim 2018-ci ildə prezident seçkilərindən sonra elan etdiyimiz islahatların davamıdır və onları ardıcıl olaraq həyata keçiririk. Hər şey Azərbaycanın dayanıqlı inkişafının təmin olunmasına və demokratik proseslərin genişlənməsinə yönəlmiş ümumi inkişaf strategiyası çərçivəsində gedir. Buna görə də həyata keçirilən struktur islahatları, o cümlədən kadr islahatları da bir məqsəddə xidmət edir: biz yerimizdə saymırıq. Çünki müvəffəqiyyətlərdən arxayınlaşmaq olmaz.

Ötən illər ərzində böyük nailiyyətlər əldə olunub. Lakin həyat öz şərtlərini dikte edir.

Dünyada, bizim regionda, iqtisadi sahədə şərait dəyişir, yeni çağırışlar meydana çıxır. Ona görə biz buna hazır olmalıyıq və vaxt itirməməliyik. Bu səbəbdən hökumətin, Prezident Administrasiyasının, mərkəzi və yerli hakimiyyət orqanlarının yenilənməsi, kadr islahatları parlamentdən yan keçə bilməzdi. Xüsusən də mahiyyətcə, seçkiləri bir neçə ay irəli çəkməklə biz vaxta qənaət etdik. Çünki onsuz da yay aylarında parlament tətilə olur, sonra qayıtdıqda yenidən seçkilər başlayır. Çalışdıq ki, maksimum açıq seçkilər keçirək və ona görə də müşahidəçiləri, o cümlədən, düzünü desək, obyektiv qiymət gözləmədiyimiz müşahidəçiləri də dəvət etdik.

Azərbaycanda keçirilən seçki kampaniyalarının təcrübəsinə əsasən deyə bilərəm ki, biz həmişə qərəzli münasibət görmüşük. Bununla belə, hesab edirik ki, bizim gizlədəcəyimiz heç nə yoxdur. Biz çoxlu sayda müşahidəçi dəvət etdik, gələnlərin hamısına minnətdarıq. Ona görə də son nəticədə nə yazılacağından və onları hansısa fikirləri səsləndirməyə məcbur edəcəklərindən asılı olmayaraq, hər halda onların hər birində həm ölkəmiz, həm insanlarımız, həm də seçki prosesi haqqında rəy formalaşacaq. Bu baxımdan Dövlət Dumasının nümayəndə heyətinin bu tərkibdə prosesdə iştirak etməsi bizim üçün çox qiymətli. Əlbəttə, MDB və digər beynəlxalq təşkilatların nümayəndə heyətləri də var. Ona görə də düşünürəm ki, başlıcası Azərbaycan xalqının nəticələrdən razı qalmasıdır. Çünki bizim üçün əsas məsələ bu idi ki, insanlar kimə səs verəcəklərini və kimə etimad göstərəcəklərini seçə bilsinlər. Bu etimadın səviyyəsi çox yüksəkdir.

Ümumilikdə, 1300-dən çox namizədin olması seçkilərə etimadın göstəricisidir. Bu isə görünməmiş saydır. Əgər onlar seçkilərə inanmasaydılar, öz namizədliklərini verməzdilər və bu qədər vaxt sərf etməzdilər. Mənə həm dünən, həm də bu gün məruzə etdik ki, proses, ümumilikdə, sakit keçib və heç bir gözlənilməz hal olmayıb. Ona görə də kimsə qalib gəlir, kimsə məğlub olur. Hər kəs realılıqla barışmalıdır. Realılıqlar belədir ki, şərait yaradılıb, maksimum şəffaflyq təmin edilib. Həm də gözlənilməz çətin hava şəraitinə baxmayaraq, Azərbaycan vətəndaşları səs verdilər. Düşünürəm ki, seçki fəallığı da yaxşı olub. Hərçənd başlıca olan bu deyil, əsas odur ki, xalqın seçəcəyi insanlar məsuliyyət hiss etsinlər. Bilsinlər ki, əgər yenə də seçilmək istəyirlərsə, onda dairələrdə iş aparmalıdır. Bax bu, keçmiş parlamentdə çatışmırdı. Buna görə də parlamentin bir çox keçmiş üzvü dairələrdə işləmədikləri üçün seçkilərdə iştirak etmədi. Bu, yeni parlamentin qarşısında duran əsas vəzifələrdən biri olacaq. Çünki bütün ölkənin dayanıqlı inkişafının təmin edilməsi üçün deputat korpusu regionların problemlərini dərk etməlidir, onları üzə çıxarmalıdır və hökumətə, ictimaiyyətə çatdırmaqla onların həllinə kömək etməlidir. Bir daha sağ olun. Sizi görməyimə şadam.

Prezident İlham Əliyev MDB-nin müşahidə missiyasının rəhbərini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 10-da MDB-nin müşahidə missiyasının rəhbəri, MDB İcraiyyə Komitəsi sədrinin birinci müavini Viktor Quminskini qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə Azərbaycanca keçirilən parlament seçkilərində keyli sayda müşahidəçinin iştirak etməsinin önemi vurğulandı, MDB-dən olan müşahidəçilərin seçkilərin yüksək səviyyədə təşkil olunduğu, qanun pozuntusunun qeydə alınmadığı, bütövlükdə seçki prosesinin şəffaf, demokratik və rəqabətli-

lik prinsipi şəraitində, Azərbaycan qanunvericiliyinə tam uyğun şəkildə keçirildiyi bildirildi.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanda keçirilən parlament seçkilərində MDB müşahidəçilərinin iştirakına görə minnətdarlığını ifadə etdi.

Söhbət zamanı ölkəmizdə keçirilən parlament seçkilərinin Azərbaycanda bütün sahələri əhatə edən genişmiqyaslı islahatların tərkib hissəsi olduğu qeyd edildi, Azərbaycan dövləti tərəfindən bu seçkilərin ədalətli və demokratik şəraitdə keçirilməsi üçün hər cür şəraitin yaradıldığı vurğulandı.

MSK ilkin nəticələri açıqlayıb

Mərkəzi Seçki Komissiyası Milli Məclisə seçkilərin ilkin nəticələrini açıqlayıb. SİA-nın məlumatına görə, 125 seçki dairəsi üzrə 5573 seçki məntəqəsinin 4823 məntəqəsindən daxil olan məlumatlara əsasən, seçki dairələri üzrə lider namizədlər aşağıdakılardır:

- 1 sayılı Şərur-Sədərək Seçki Dairəsi - Vasif Talıbov (YAP) - 94.6 %
- 2 sayılı Şərur Seçki dairəsi - İsa Həbibbəyli (YAP) - 86.3 %
- 3 sayılı Babək-Kəngərli-Naxçıvan Seçki Dairəsi - Səttar Möhbəliyev (bitərəf) - 83.2 %
- 4 sayılı Naxçıvan Şəhər Seçki Dairəsi - Eldar İbrahimov (YAP) - 84.9 %
- 5 sayılı Şahbuz-Babək Seçki Dairəsi - Siyavuş Novruzov (YAP) - 81 %
- 6 sayılı Culfa-Babək Seçki Dairəsi - Üliyev Həmzəyeva (YAP) - 69.5 %
- 7 sayılı Ordubad-Culfa Seçki Dairəsi - Cəbi Quliyev (YAP) - 63.5 %
- 8 sayılı Binəqədi Birinci Seçki Dairəsi - Azay Quliyev (bitərəf) - 45.6 %
- 9 sayılı Binəqədi İkinci Seçki Dairəsi - Kəmaləddin Qafarov (YAP) - 60.3 %
- 10 sayılı Binəqədi Üçüncü Seçki Dairəsi - Mədər Musayev (bitərəf) - 64.6 %
- 11 sayılı Qaradağ Seçki Dairəsi - Aydın Hüseynov (YAP) - 59.2 %
- 12 sayılı Qaradağ-Binəqədi-Yasamal Seçki Dairəsi - Səbinə Xasiyeva (YAP) - 48.5%
- 13 sayılı Xəzər-Pirallahı Seçki Dairəsi - Rauf Əliyev (YAP) - 47.5 %
- 14 sayılı Xəzər Seçki Dairəsi - Soltan Məmmədov (bitərəf) - 47.2 %
- 15 sayılı Yasamal Birinci Seçki Dairəsi - Quliyev Ülvi (bitərəf) - 42 %
- 16 sayılı Yasamal İkinci Seçki Dairəsi - Erkin Qədirlili (bitərəf) - 34.4 %
- 18 sayılı Nərimanov-Nizami Seçki Dairəsi - Rəsim Musabəyov (bitərəf) - 38.8 %
- 19 sayılı Nərimanov Birinci Seçki Dairəsi - Hikmət Məmmədov (YAP) - 43.9%
- 20 sayılı Nərimanov İkinci Seçki Dairəsi - Adil Əliyev (bitərəf) - 60 %
- 21 sayılı Nəsimi Birinci Seçki Dairəsi - Mələhət İbrahimqızı (YAP) - 55.6 %
- 22 sayılı Nəsimi İkinci Seçki Dairəsi - Asim Mollazadə (DİP) - 47.3 %
- 23 sayılı Nəsimi-Səbail Seçki Dairəsi - Ziyad Səmədzadə (bitərəf) - 45.8 %
- 24 sayılı Nizami Birinci Seçki Dairəsi - Könül Nurullayeva (bitərəf) - 46.1 %
- 25 sayılı Nizami İkinci Seçki Dairəsi - Sədaqət Vəliyeva (YAP) - 57.1 %
- 26 sayılı Sabunçu Birinci Seçki Dairəsi - Fazil Mustafa (BQP) - 47.6%
- 27 sayılı Sabunçu İkinci Seçki Dairəsi - Əliabbas Salahzadə (YAP) - 57.6 %
- 28 sayılı Sabunçu Üçüncü Seçki Dairəsi - Eldar Quliyev (bitərəf) - 49.2 %
- 29 sayılı Səbail Seçki Dairəsi - Nigar Arpadarai (bitərəf) - 42.3 %
- 30 sayılı Suraxanı Birinci Seçki Dairəsi - Sevinc Fətəliyeva (YAP) - 62.2 %
- 31 sayılı Suraxanı İkinci Seçki Dairəsi - Etibar Əliyev (bitərəf) - 41.4 %
- 32 sayılı Suraxanı Üçüncü Seçki Dairəsi - Afət Həsənova (YAP) - 64.9 %
- 33 sayılı Xətai Birinci Seçki Dairəsi - Hüseynbala Mirələmov (YAP) - 47.1%
- 34 sayılı Xətai İkinci Seçki Dairəsi - Mixail Zabelin (YAP) - 35.1 %
- 36 sayılı Xətai Dördüncü Seçki Dairəsi - Qüdrət Həsənzadə (BAXCP) - 45.4 %
- 37 sayılı Nizami Birinci (Gəncə) Seçki Dairəsi - Pərvin Kərimzadə (YAP) - 42.1 %
- 38 sayılı Nizami İkinci (Gəncə) Seçki Dairəsi - Naqif Həmzəyev (YAP) - 44.9 %
- 39 sayılı Kəpəz Birinci (Gəncə) Seçki Dairəsi - Müşfiq Cəfərov (YAP) - 45.8 %
- 40 sayılı Kəpəz İkinci (Gəncə) Seçki Dairəsi - Musa Quliyev (YAP) - 40 %
- 41 sayılı Sumqayıt Birinci Seçki Dairəsi - Hicran Hüseynova (YAP) - 31.5 %
- 43 sayılı Sumqayıt Üçüncü Seçki Dairəsi - Emin Hacıyev (YAP) - 63.4 %
- 45 sayılı Abşeron Seçki Dairəsi - Oqtay Əsədov (YAP) - 64.7 %
- 46 sayılı Şirvan Seçki Dairəsi - İltizam Yusifov (bitərəf) - 49.5 %
- 47 sayılı Mingəçevir Seçki Dairəsi - Aydın Mirzəzadə (YAP) - 26.8 %
- 48 sayılı Yevlax Seçki Dairəsi - İlham Məmmədov (YAP) - 51.3 %
- 49 sayılı Yevlax-Mingəçevir Seçki Dairəsi - Əli Hüseynli (YAP) - 59.6 %
- 50 sayılı Abşeron-Qobustan Seçki Dairəsi - Şahin Seyidzadə (bitərəf) - 44.6 %
- 51 sayılı Qusar Seçki Dairəsi - Azər Badamov (YAP) - 56.6 %
- 52 sayılı Quba Seçki Dairəsi - Vahid Əhmədov (bitərəf) - 50.6 %
- 53 sayılı Quba-Qusar Seçki Dairəsi - Anatoliy Rafailov (bitərəf) - 44.1 %
- 54 sayılı Şabran-Siyəzən Seçki Dairəsi - Sadiq Qurbanov (YAP) - 55.3 %
- 55 sayılı Xaçmaz Şəhər Seçki Dairəsi - Eldəniz Səlimov (YAP) - 57.9 %
- 56 sayılı Xaçmaz Kənd Seçki Dairəsi - Sevil Mikayılova (bitərəf) - 43.8 %
- 57 sayılı Kürdəmir Seçki Dairəsi - Əminə Ağazadə (bitərəf) - 64.9 %
- 58 sayılı Hacıqabul-Kürdəmir Seçki Dairəsi - Rəfael Hüseynov (VHP) - 51 %
- 59 sayılı Salyan Seçki Dairəsi - Jalə Əhmədova (bitərəf) - 59.7 %

- 60 sayılı Salyan-Neftçala Seçki Dairəsi - Fəzail Ağamalı (AVP) - 49.2 %
- 61 sayılı Neftçala Seçki Dairəsi - Sabir Rüstəmxanlı (VHP) - 21.4 %
- 62 sayılı Saatlı Seçki Dairəsi - Əziz Ələkbərov (YAP) - 49 %
- 63 sayılı Sabirabad birinci Seçki Dairəsi - Kamal Cəfərov (YAP) - 52.8 %
- 64 sayılı Sabirabad İkinci Seçki Dairəsi - Ramin Məmmədov (YAP) - 54.6 %
- 65 sayılı Saatlı-Sabirabad-Kürdəmir Seçki Dairəsi - Əhliman Əmiraslanov (YAP) - 63.2 %
- 66 sayılı Biləsuvar Seçki Dairəsi - Bəhrüz Məhərrəmov (bitərəf) - 52.9 %
- 67 sayılı Cəlilabad Şəhər Seçki Dairəsi - Malik Həsənov (YAP) - 65.2 %
- 68 sayılı Cəlilabad Kənd Seçki Dairəsi - Elman Nəsirov (YAP) - 53.7 %
- 69 sayılı Cəlilabad-Masallı-Biləsuvar Seçki Dairəsi - Fəzail İbrahimli (VHP) - 51 %
- 70 sayılı Masallı Şəhər Seçki Dairəsi - Məşhur Məmmədov (YAP) - 64.8 %
- 71 sayılı Masallı Kənd Seçki Dairəsi - Anar İsgəndərov (YAP) - 62.7 %
- 72 sayılı Yardımlı-Masallı Seçki Dairəsi - Musa Qasımlı (bitərəf) - 53.9 %
- 73 sayılı Lənkəran Şəhər Seçki Dairəsi - Rüfət Quliyev (bitərəf) - 52.9 %
- 74 sayılı Lənkəran Kənd Seçki Dairəsi - Hadı Rəcəbli (YAP) - 53.4 %
- 75 sayılı Lənkəran-Masallı Seçki Dairəsi - Cavanşir Paşazadə (YAP) - 61.1 %
- 76 sayılı Lənkəran-Astara Seçki Dairəsi - Ziyafət Əsgərov (YAP) - 66.1 %
- 78 sayılı Lerik Seçki Dairəsi - İqbal Məmmədov (YAP) - 50.2 %
- 79 sayılı İmişli Seçki Dairəsi - Murad Fərzəliyev (bitərəf) - 23.7 %
- 80 sayılı İmişli-Beyləqan Seçki Dairəsi - Çingiz Qənizadə (bitərəf) - 44.5 %
- 81 sayılı Beyləqan Seçki Dairəsi - Şahin İsmayilov (YAP) - 62.7 %
- 82 sayılı Ağcabədi Seçki Dairəsi - Tahir Rzayev (YAP) - 61.5 %
- 83 sayılı Ağcabədi-Füzuli Seçki Dairəsi - Aqil Abbas (bitərəf) - 61.7 %
- 84 sayılı Füzuli Seçki Dairəsi - Vüqar Bayramov (bitərəf) - 71.2 %
- 85 sayılı Şamaxı Seçki Dairəsi - Tamam Cəfərova (bitərəf) - 48.9 %
- 86 sayılı İsmayıllı Seçki Dairəsi - Novruzəli Aslanov (bitərəf) - 53.7 %
- 87 sayılı Ağsu-İsmayıllı Seçki Dairəsi - Tahir Kərimli (VP) - 52.4 %
- 88 sayılı Göyçay Seçki Dairəsi - Sabir Hacıyev (VBP) - 52.5 %
- 89 sayılı Göyçay-Ağdaş seçki dairəsi - Məzahir Əfəndiyev (bitərəf) - 63.9 %
- 90 sayılı Ağdaş Seçki Dairəsi - Cavid Osmanov (YAP) - 68.4 %
- 91 sayılı Ucar seçki Dairəsi - Ramil Həsən (YAP) - 51.7 %
- 92 sayılı Zərdab-Ucar Seçki Dairəsi - Jalə Əliyeva (bitərəf) - 51.9 %
- 93 sayılı Bərdə Şəhər Seçki Dairəsi - Fatma Yıldırım (YAP) - 65.7 %
- 94 sayılı Bərdə Kənd Seçki Dairəsi - Zahid Oruc (bitərəf) - 69.6 %
- 95 sayılı Tərtər Seçki Dairəsi - Sahib Aliyev (bitərəf) - 40.3 %
- 96 sayılı Goranboy-Naftalan Seçki Dairəsi - Anar Məmmədov (YAP) - 59 %
- 97 sayılı Goranboy-Ağdam-Tərtər Seçki Dairəsi - Ağalar Vəliyev (YAP) - 68.1 %
- 98 sayılı Şəmkir Şəhər Seçki Dairəsi - Sahibə Qafarova (YAP) - 52.1 %
- 99 sayılı Şəmkir Kənd Seçki Dairəsi - Nurlan Həsənov (YAP) - 61.3 %
- 100 sayılı Şəmkir-Daşkəsən Seçki Dairəsi - Kamran Bayramov (YAP) - 66.6 %
- 101 sayılı Göygöl-Daşkəsən Seçki Dairəsi - Elşad Mirbəşiroğlu (YAP) - 54.9 %
- 102 sayılı Samux-Şəmkir Seçki Dairəsi - Nizami Səfərov (YAP) - 64 %
- 103 sayılı Gədəbəy Seçki Dairəsi - Sevinc Hüseynova (YAP) - 61.4 %
- 104 sayılı Gədəbəy-Tovuz Seçki Dairəsi - Arzu Nağıyev (bitərəf) - 56.2 %
- 105 sayılı Tovuz Seçki dairəsi - Qənirə Paşayeva (bitərəf) - 69.9 %
- 106 sayılı Tovuz-Qazax-Ağstafa Seçki Dairəsi - Üliyev Ağayeva (bitərəf) - 59 %
- 107 sayılı Qazax Seçki Dairəsi - Seyidov Səməd (YAP) - 76.1 %
- 108 sayılı Ağstafa Seçki Dairəsi - Nizami Cəfərov (YAP) - 53.4 %
- 109 sayılı Balakən Seçki Dairəsi - Nəsim Məhəməliyev - 65.3 %
- 110 sayılı Zaqatala Seçki Dairəsi - Elşən Musayev (ADMP) - 48.8 %
- 111 sayılı Zaqatala-Balakən Seçki Dairəsi - Kamilə Əliyeva (YAP) - 53.9 %
- 112 sayılı Qax Seçki Dairəsi - Azər Kərimli (bitərəf) - 52.7 %
- 113 sayılı Şəki Şəhər Seçki Dairəsi - Vüqar İsgəndərov (bitərəf) - 52.9 %
- 114 sayılı Şəki Kənd Birinci Seçki Dairəsi - Əli Məsimli (bitərəf) - 67.6 %
- 115 sayılı Şəki Kənd İkinci Seçki Dairəsi - Cavanşir Feyziyev (bitərəf) - 67.6 %
- 116 sayılı Qəbələ Seçki Dairəsi - Fəttah Heydərov (bitərəf) - 75.5 %
- 117 sayılı Oğuz-Qəbələ Seçki Dairəsi - Aqiyə Naxçıvanlı (YAP) - 65.5 %
- 118 sayılı Ağdam Şəhər Seçki Dairəsi - Bəxtiyar Əliyev (bitərəf) - 62.7 %
- 119 sayılı Ağdam Kənd Seçki Dairəsi - Bəxtiyar Sadiqov (YAP) - 61.2 %
- 120 sayılı Cəbrayıl-Qubadlı Seçki Dairəsi - Ceyhun Məmmədov (YAP) - 62.7 %
- 121 sayılı Laçın Seçki Dairəsi - Mahir Abbaszadə (YAP) - 63.3 %
- 122 sayılı Xankəndi Seçki Dairəsi - Tural Gəncəliyev (bitərəf) - 56.7 %
- 124 sayılı Şuşa-Ağdam-Xocalı-Xocavənd Seçki Dairəsi - Elman Məmmədov (YAP) - 58.3 %

Aşağıdakı seçki dairələri üzrə namizədlər müəyyənləşməyib:

- 17 sayılı Yasamal Üçüncü Seçki Dairəsi
- 35 sayılı Xətai Üçüncü Seçki Dairəsi
- 44 sayılı Sumqayıt-Xızı Seçki dairəsi
- 42 sayılı Sumqayıt İkinci Seçki Dairəsi
- 77 sayılı Astara Seçki Dairəsi
- 125 sayılı Zəngilan-Qubadlı Seçki Dairəsi
- 123 sayılı Kəlbəcər Seçki Dairəsi

Qeyd edək ki, fevralın 9-da Azərbaycanda növbədənəkar parlament seçkiləri keçirilib. Seçkilərdə 1314 nəfər namizəd iştirak edib. Namizədlərdən 246 nəfəri 19 siyasi partiyanın təmsilçisidir, 1057 nəfəri fərdi qaydada namizədliyini irəli sürüb, 11 nəfərin namizədliyi isə təşəbbüs qrupu tərəfindən irəli sürülüb.

Seçki günü ərzində Azərbaycanda 125 dairə üzrə 5426 daimi seçki məntəqəsi fəaliyyət göstərib.

Seçkilərin gedişini 883 beynəlxalq və 77 790 yerli müşahidəçi izləyib. Yerli müşahidəçilərdən 35 152-i siyasi partiyaların müşahidəçiləridir. Beynəlxalq müşahidəçilər 58 ölkəni və 59 təşkilatı təmsil edib.

Aysel Məmmədova

Dmitri Savelyev: "Azərbaycanın islahatlar yolu xalqın etimadı ilə təsdiq edilib"

Azərbaycan Milli Məclisinə növbədənəkar seçkilər istər respublika seçicilərinin, istərsə də dünya birliyinin böyük marağına səbəb olub. Seçkiləri rusiyalı müşahidəçilər qrupunun tərkibində izləmiş Rusiya Dövlət Dumasının deputatı və Rusiya-Azərbaycan parlamentlərarası dostluq qrupunun rəhbəri Dmitri Savelyev Azərbaycanda seçki prosesinin təşkili haqqında şəxsi təəssüratlarını AZƏRTAC-a müsahibəsində bölüşüb.

- Dmitri İvanoviç, müasir Azərbaycanın inkişafını necə qiymətləndirirsiniz?

- Mən Azərbaycana tez-tez gəlirəm və respublikada gedən dəyişiklikləri şəxsən görürəm. Prezident İlham Əliyev tərəfindən həyata keçirilmiş çoxplanlı islahatlar nəticəsində siyasi sabitlik təmin edilib, iqtisadi inkişaf sürəti və vətəndaşların sosial rifahı artıb. Fəal tikinti gedir, yeni sənaye müəssisələri yaradılır, bir-birinin ardınca texnoparklar açılır. İnkişafın bu cür yüksək dinamikası göstərir ki, Azərbaycan rəhbərliyi ölkənin və xalqın maraqlarını hər şeydən üstün tutur.

- Bəs Azərbaycan parlamentinə növbədənəkar seçkilərin elan edilməsinə münasibətiniz necə oldu?

- Düşünürəm ki, hər bir dövlət öz inkişafının müəyyən mərhələsində idarəçilik metodlarını təzələmək barədə düşünür. Bu, həm hakimiyyət strukturlarına yeni qüvvələrin axını, həm də səmərəli işlədiklərini sübut etmiş kadrların rotasiyası üçün lazım olan obyektiv prosesdir. İslahatların hərəkətverici qüvvəsi də elə budur. Sizə İlham Heydər oğlunun Davosda dediyi sözləri xatırladım: "Dəfələrlə ictimaiyyətə açıqlamalarımda dediyim kimi, XXI əsrdə XX əsrin baxışı ilə uğur qazanmaq olmaz". Respublika rəhbərliyində kadrların əsaslı yerdəyişməsi 2018-ci ildən başlayıb, bir sıra mühüm vəzifələrdə əvəzləmələr baş verib, Azərbaycan cari ilə yeni Nazirlər Kabineti və Administrasiya ilə daxil olub. Kadr dəyişikliyi ilə üzlənməyən sonuncu mərkəzi hakimiyyət Milli Məclis idi, lakin yeniliklər bura da gəldi, əvvəlki dövrə özünəməxsus yekun vurulması ilə əlamətdar oldu.

- Əgər islahatların hərəkətverici qüvvəsi də elə budur.

kətverici qüvvəsi kimi gənclərdən danışsaq, sizcə, seçkilərdə gənc namizədlər nə dərəcədə təmsil olunub?

- Azərbaycan postsovet məkanının inamlı demokratiya artımı nümayiş etdirən əzəli ölkələrindən biridir. Bu isə o deməkdir ki, onun gələcəyi, əsasən, gənclərdən asılı olacaq. Milli Məclisə növbədənəkar seçkilər iddialı cavanların həyata keçirilən islahatlara öz töhfələrini vermələri və özlərini ictimai-siyasi həyatda təsdiq etmələri üçün əla fürsətdir. Qeyd edirəm ki, seçkilərdə qalib gəlmiş Yeni Azərbaycan Partiyası parlamentin gəncleşməsinin vacibliyini başa düşür və onun irəli sürdüyü namizədlərin çoxu da elə gənclərin təmsilçiləridir.

- Siz Azərbaycan parlamentinə seçki kampaniyasında Rusiyada analoji seçkilərlə müqayisədə ən çox nəzərə çarpan hansı fərqləri görürsünüz?

- Əvvəlki çağırış Milli Məclisin buraxılması ilə yeni seçkilərin tarixi arasında vaxtın cəmi iki ayla məhdudlaşmasına baxmayaraq, cəmiyyətdə seçki kampaniyasına maraq çox yüksək olub. Görünməmiş sayda namizəd irəli sürülüb, özü də onların dördü hissəsi qadınlar olub. Ən fəal təşviqatın sosial şəbəkələrdə və digər internet məkanlarında aparılması mənə olduqca maraqlı gəldi.

Özü də namizədlər özlərini mümkün qədər qeyri-standart təqdim etməyə çalışırdılar. Seçkilərin maksimum dürüst və şəffaf olması üçün Azərbaycan hökumətinin gördüyü qabaqlayıcı tədbirlər də güclü təəssürat oyadır.

- Bütövlükdə bu seçkilər bir müşahidəçi kimi şəxsən sizdə hansı təəssüratı yaratdı?

- Qeyd edirəm ki, 2015-ci ildə, Milli Məclisə əvvəlki seçkilərdə də mən rusiyalı müşahidəçilərin qrupunda təmsil olunmuşdum. Deyə bilərəm ki, Azərbaycanda seçki prosesinin təşkilatçılıq səviyyəsi sabit olaraq çox yüksəkdir. Ənənəvi olaraq bütün proses dəqiq, keyfiyyətli və seçicilər üçün maksimum rahatlıq yaradılmaqla keçirilir. Bizdən, Rusiya Dövlət Dumasının nümayəndələrindən başqa prosesi 800 beynəlxalq və təqribən 78000 yerli müşahidəçi izləyib. Onlar Azərbaycanın həm beynəlxalq hüquq normalarına, həm də respublikanın seçki qanunvericiliyinə qeyd-şərtsiz əməl etdiyini təsdiq ediblər. Mən iş prosesində seçki komissiyalarının üzvləri və seçicilərlə görüşdüm, Mingəçevirdəki dörd seçki məntəqəsində şəxsən oldum. Soyuq, yağışlı və küləkli hava olmasına baxmayaraq, insanlar seçki məntəqələrinə axışdırlar. Səsvərmədə iştirak (47,81 faiz) Milli Məclisə əvvəlki üç seçkinin göstəriciləri ilə, bütövlükdə, üst-üstə düşür. Məncə, seçicilərin belə fəallığı göstərir ki, ölkə rəhbərliyi xalqın arzularını bilir və başa düşür, vətəndaşlar isə onlara göstərilən diqqət və qayğıni qiymətləndirir və dəstəkləyirlər. Əminəm ki, biz daha islahatlar yolu ilə irəliləyən Azərbaycanın yaxın vaxtlarda növbəti nailiyyətlərinin şahidi olacağıq.

XİN: "Azərbaycan ədalətli və konstruktiv əsasda beynəlxalq tərəfdaşlar ilə əməkdaşlığını davam etdirməyə hazırdır"

ATƏT-in Demokratik Təsisatlar və İnsan Hüquqları Bürosu, ATƏT Parlament Assambleyası və Avropa Şurası Parlament Assambleyasının nümayəndələrindən ibarət Beynəlxalq Seçki Müşahidə Missiyasının (BSMM) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə 2020-ci il fevralın 9-da keçirilmiş növbədənəkar seçkilərlə bağlı ilk qənaətləri barədə bəyanatı ilə tanış olduq.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin bəyanatında qeyd olunub. Bəyanatda deyilir: "Azərbaycan hökuməti məmnuniyyətlə qeyd edir ki, növbədənəkar parlament seçkilərini müşahidə etmək üçün dəvət olunan bütün beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən BSMM-nin tərkibində birləşən təsisatlar dəvəti qəbul edərək seçkilərdə müşahidə missiyası ilə iştirak ediblər. Azərbaycan tərəfinin dəvətini qəbul edərək seçki prosesində müşahidə missiyaları ilə təmsil olunan və bu dövrdə Azərbaycanın aidiyyəti qurumları ilə əməkdaşlıq edən bütün beynəlxalq təşkilatlara öz təşəkkürümüzü bildiririk.

BSMM-in ilk qənaətlər bəyanatında namizədlərin qeydiyyatı prosesinin əhatəliyi, seçki prosesinin yaxşı idarə olunması, Mərkəzi Seçki Komissiyasının fəaliyyətində şəffaflıq kimi müsbət məqamların, eləcə də çoxsaylı məcburi köçkünlərin ortaya çıxmasına səbəb olmuş Ermənistanla münasibətlərlə əlaqədar, Azərbaycanın nəzarətindən tam və qismən kənar olan 10 seçki dairəsində seçkilərin təşkilinin mümkünsüzlüyünün, məcburi köçkünlərin seçki hüququnun təmin olunması sahəsində əhəmiyyətli addımların atılmasının təsbit olunmasını təqdir edirik.

BSMM-in bəyanatında çatışmazlıqlar kimi təqdim edilən məqamların bəziləri ilə razı olmasaq da, onların əsasən prosedural və təşkilati səciyyəli olduğundan qeyd götürürük. Mərkəzi Seçki Komissiyasının sədrinin artıq bəyan etdiyi kimi, iddia olunan və özünü biruzə verən pozuntular müfəssəl şəkildə araşdırılacaq və qanun çərçivəsində bütün zəruri tədbirlər həyata keçiriləcək.

Habelə qeyd edirik ki, BSMM-in bəyanatında öz əksini tapmış məsələlər, eləcə də 2 ay sonra ATƏT/DTİHB tərəfindən dərc ediləcək yekun hesabat Azərbaycan hakimiyyət qurumları tərəfindən ətraflı şəkildə təhlil ediləcək.

Bir daha bəyan edirik ki, bu seçkilər Azərbaycan xalqının iradəsini

ifadə edir və ölkəmizin demokratik inkişafı yolunda növbəti uğurlu addımdır. Azərbaycan Respublikası ədalətli və konstruktiv əsasda beynəlxalq tərəfdaşlar, o cümlədən ATƏT/DTİHB ilə əməkdaşlığını davam etdirməyə hazırdır".

Gürcü nazir: "Azərbaycan Gürcüstanın ticarət dövriyəsində lider ölkələrdən biridir"

Azərbaycan Gürcüstanın ticarət dövriyəsində lider ölkələrdən biridir. AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri Gürcüstanın İqtisadiyyat və Dayanıqlı İnkişaf naziri Natia Turnava Tbilisidə Azərbaycanın İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbrayılın görüşdən sonra jurnalistlərə açıqlamasında deyib. Nazir bildirib ki, Gürcüstanla Azərbaycan arasında iqtisadi əməkdaşlıq olduqca yüksək səviyyədedir. Bu gün Gürcüstanda 700-dək Azərbaycan şirkəti fəaliyyət göstərir və həmin şirkətlər üçün çox yaxşı şərait yaradılıb.

N.Turnava qeyd edib ki, azərbaycanlı həmkarı ilə görüşdə bir sıra yeni layihələr və təşəbbüslər, o cümlədən dəmir yolu üzrə "Orta dəhliz" in inkişafı, energetika və logistika sahələrini də əhatə edən digər məsələlər müzakirə olunub: "Biz birgə sözlərlə dəhlizin rəqabətliyi artırma bilirik. Bu da hər iki ölkə üçün faydalı olacaq".

N.Turnava qeyd edib ki, azərbaycanlı həmkarı ilə görüşdə bir sıra yeni layihələr və təşəbbüslər, o cümlədən dəmir yolu üzrə "Orta dəhliz" in inkişafı, energetika və logistika sahələrini də əhatə edən digər məsələlər müzakirə olunub: "Biz birgə sözlərlə dəhlizin rəqabətliyi artırma bilirik. Bu da hər iki ölkə üçün faydalı olacaq".

"Təşkilatçılıq məni yaxşı mənada təəccübləndirdi"

Ukraynadakı seçki prosesini izlədikdən sonra Azərbaycandakı təşkilatçılıq məni təəccübləndirdi. Bunu SİA-ya xüsusi açıqlamasında "National Union Latvia"nın (Milli İttifaq) üzvü, Latviya Parlamentinin üzvü, müşahidəçi Aleksandr Kirteins deyib. O bildirib ki, buradakı seçki prosesini çox yüksək qiymətləndirib. Xüsusilə də müşahidəçilərin çoxluğunu maraqlı bir hal kimi qarşılayıb. "Müşahidəçilər çox idi. Latviyadakı seçki prosesi ilə müqayisə etsək, bizdəki seçki müşahidəçiliyi sistemi çox fərqlidir. Bizdə partiyanın siyahısında olan və partiya tərəfindən seçilən müşahidəçilər olur.

Onlar bütün məntəqələrdə qanuni pozuntu hallarının olmamasına nəzarət edirlər. Lakin Azərbaycanda isə müşahidəçilər təkə partiya nümayəndələrinin müşahidəçiləri ilə məhdudlaşmış. Burada partiya nümayəndələrinin müşahidəçiləri ilə yanaşı, seçki prosesini izləyən digər müşahidəçilər də var. Hansı ki, onlar seçicilərin qohumları, dostları, yaxınları da ola bilərlər və ya tərəfdaşı. Bu, maraqlı bir haldır. Bizdə, yəni Latviyada bir partiya 3-5 müşahidəçi gəlir. Lakin burada müşahidəçilərin sayı çoxdur, partiya və ya partiya olmayan, istənilən şəxs müşahidəçi qismində seçki prosesini izləyə bilər. Onlar hamısı da seçkiyə nəzarət edirlər". Latviyalı deputat Azərbaycandakı seçki prosesi ilə Ukraynadakı seçki prosesini müqayisə edib: "Azərbaycandakı seçki prosesi ilə Ukraynadakı seçki prosesini müqayisə etsək deyərdim ki, burada təşkilatçılıq daha yüksək səviyyədedir. Ukraynadakı seçki prosesində qarışıqlıq hökm sürürdü. Orada da həmçinin seçki prosesi 8-də başlayır lakin orada səhər saatlarında iştirak edən seçiciyə rast gəlmək olmur".

Gürcüstanlı müşahidəçi: "Azərbaycan xalqı öz seçimi ilə dövlətçiliyə olan dəstəyini bir daha göstərdi"

Dünən biz 11 seçki məntəqəsində səsvərmənin gedişini izlədik. Hər məntəqədə seçkilərin şəffaf şəraitdə keçirildiyi seçicilər, müxtəlif partiyaların nümayəndələri və komissiya üzvləri tərəfindən qeyd olunurdu. AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri Gürcüstan parlamentinin müşahidə missiyasının üzvü, Gürcüstan parlamentinin deputatı Savalan Mirzoyev parlament seçkilərində apardıqları müşahidələrlə bağlı keçirdiyi mətbuat konfransında söyləyib.

Deputat qeyd edib ki, Azərbaycan Gürcüstan üçün əsas tərəfdaşlardan biridir. Azərbaycanda gedən proseslər bizim üçün böyük əhəmiyyət daşıyır. "Azərbaycan xalqı öz seçimi ilə dövlətçiliyə olan dəstəyini bir daha göstərdi. Biz Gürcüstan dövləti olaraq Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü, suverenliyini hər zaman dəstəkləyirik", - deyərək əlavə edib.

MDB müşahidəçilər missiyasının başçısı: Azərbaycanda seçkilər demokratik seçki normalalarına müvafiq olub

Fevralın 9-da Azərbaycanda baş tutmuş növbədənə parlament seçkiləri rəqabətli, açıq, azad seçkilər olub və demokratik seçki normalalarına müvafiq keçirilib. Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsi azad və demokratik seçkilərin beynəlxalq normalalarına uyğundur və vətəndaşların iradəsini əks etdirir. Seçki məntəqələrində səsvermə dəqiq və mütəşəkkil keçirilib. Biz seçkilərin legitimliyini şübhə altına qoyan faktlarla üzləşmədik.

Bunu MDB müşahidəçilər missiyasının başçısı, MDB İcraiyyə Komitəsinin sədri - icraçı katib Viktor Quminski fevralın 10-da Milli Məclisə seçkilərin yekunlarına dair mətbuat konfransında bəyan edib.

Azərbaycan Mərkəzi Seçki Komissiyası-

nın seçkilərin şəffaf, azad və demokratik formada keçməsi üçün böyük işlər gördüyünü bildiren V.Quminski deyib: "Müşahidəçilər missiyasının seçkilərə dair informasiyadan və materiallardan tam istifadə etmək imkanı olub. Bütün seçki məntəqələri seçkilərə tam hazır olub. Vətəndaşlardan şikayət daxil olmayıb. Namizədlərin sayının çox olmasını müsbət element sayırıq, çünki insanların seçmək üçün alternativi olub. Biz seçkilərə əsaslı və səylə hazırlıq aparıldığını gördük. Hər yerdə seçkilər sakit şəraitdə keçirilib, seçicilərin fəallığı müşahidə olunub. Bundan əlavə, aşağı komissiyaların, sahə komissiyalarının üzvlərinin hazırladığı üzrə böyük işlər görülüb. Növbədənə seçkilərin keçirilməsi Azərbaycanda islahatların fəallaşdırılması və davam etdirilməsi yolunda əhəmiyyətli addım olub".

Türkiyə Böyük Millət Məclisinin üzvləri: Bəzi ölkələr Azərbaycandan nümunə götürməlidirlər

Fevralın 10-da Türkiyə Böyük Millət Məclisinin (TBMM) müşahidə missiyası Bakıda mətbuat konfransı keçirib. AZƏRTAC xəbər verir ki, müşahidə missiyasının üzvü, Türkiyə-Azərbaycan parlamentlərarası dostluq qrupunun rəhbəri Şamil Ayırım Azərbaycan xalqını seçkilərin baş tutmasına görə təbrik edib. O, yeni çağırış parlamentin Azərbaycan üçün uğurlu olacağına inandığını deyib. Əlavə edib ki, Qafqazın ulduzu hesab olunan Azərbaycan bundan sonra da böyük uğurlara imza atacaq.

TBMM-in üzvü Orxan Erdem məntəqələrdə seçicilərin heç bir təsirə məruz qalmadan azad şəkildə seçimlərini etdiklərini deyib.

Parlamentin digər üzvü Yunus Kılıç bildirib ki, namizədlərin sayının çox olması, 20-

yə yaxın partiyanın iştirakı seçkinin obyektiv və rəqabətli şəraitdə keçdiyini deməyə əsas verir. Seçki məntəqələrində veb-kameraların olması, müşahidəçilərin prosesi istənilən yerdən izləyə bilməsi çox gözəl haldır. Əslində, Azərbaycanın seçkiyə çox sayda beynəlxalq müşahidəçi dəvət etməsi onun açıq ölkə olduğunu, hər şeyin şəffaf olduğunu göstərir.

Türkiyə parlamentinin daha bir üzvü İbrahim Aydemir Azərbaycanın Türkiyə üçün çox dəyərli ölkə olduğunu vurğulayıb: "Burada proseslərin normal keçməsi bizi sevindirir. Biz seçkilərdə ancaq Azərbaycanın iftixar duya biləcəyi bir şərait gördük. Bəzi ölkələr Azərbaycandan nümunə götürməlidirlər. Deputat Uğur Bayraktutan da məntəqələrdə kameraların olmasını, seçicilərin sərbəst səs verə bilməsini müsbət hal kimi dəyərləndirib.

Yaroslav Holik: Azərbaycanda seçkilər zamanı Çexiyada tətbiq edilməyən yeniliklərin şahidi olduq

Çexiya parlamentinin müşahidə missiyası fevralın 10-da Milli Məclisə seçkilərlə əlaqədar mətbuat konfransı keçirib. AZƏRTAC xəbər verir ki, Çexiya Deputatlar Palatasının üzvü Yaroslav Holik seçkiləri 16 məntəqədə müşahidə etdiklərini bildirib. O, məntəqələrdə yaradılan şəraitdən məmnun qaldıqlarını, müşahidələri zamanı qayda pozuntusu qeydə almadıqlarını vurğulayıb.

"Azərbaycanda seçkilər zamanı öz ölkəmizdə tətbiq olunmayan yeniliklərin də şahidi olduq. Azərbaycanda görmə qabiliyyəti olmayan seçicilər üçün bülətlər Brayl əlif-

bası ilə hazırlanıb. Bu, onların digər vətəndaşlar kimi səsvermə hüquqlarından yararlanmasına imkan verir. Bununla yanaşı, seçicilərin barmaqalarının rəngsiz mürəkkəblə rənglənməsi onların təkrar səs vermələrinin qarşısını alınmasında, şəffaflığın təmin olunmasında mühüm rol oynayır. Seçki məntəqələrində veb-kameraların quraşdırılması da təqdirəlayiqdir. Bizim müşahidəçilərimiz çox yaxşı keçdi, heç bir qayda pozuntusuna rast gəlmədik", - deyərək Y.Holik qeyd edib.

Missiyanın digər üzvü Kveta Matušovska da müşahidələrinin nəticələrindən məmnun qaldığını, onlar üçün məntəqələrdə hər cür şəraitin yaradıldığını diqqətə çatdırıb.

Maldiv Seçki Komissiyasının üzvü: Azərbaycanda seçki prosesinin gedişindən razı qaldıq

Maldiv Seçki Komissiyası Azərbaycanda keçirilən parlament seçkilərində apardığı müşahidənin nəticələrini açıqlayıb. AZƏRTAC xəbər verir ki, Seçki Komissiyasının üzvü Fuvod Tovfok seçicilərin öz səslərini sərbəst şəkildə istədikləri namizədə verdiklərini bildirib.

O deyib ki, Maldiv missiyası Bakıda 9 fərqli ünvanda və ümumilikdə 11 seçki məntəqəsində müşahidələr aparıb. "Biz səslərin sayılması prosesində də iştirak etdik. Ümumilikdə seçki prosesi çox axıcı keçdi. Hava şəraitinə baxmayaraq, seçkilərdə insanların iştirak səviyyəsi kifayət qədər yaxşı idi. Ümumilikdə seçki prosesinin gedişindən razı qaldıq".

Fuvod Tovfok qeyd edib ki, seçki məntəqələrində səsvermənin gedişini həm yerli, həm də xarici müşahidəçilər izləyirdilər: "Kənardan heç bir şəxsin seçicilərlə təmas qurmağa çalışmasının şahidi olmadıq. İstər yerli müşahidəçilər, istərsə də komissiya üzvləri seçki prosesinin axıcı olması üçün çalışdılar. Bizim olduğumuz hər bir seçki məntəqəsində ən azı 1 tərcüməçi var idi. Həmin insanlar bizim qarşı tərəflə ünsiyyət qurmağımıza kömək göstərdilər. Vətəndaşlar beynəlxalq müşahidəçilərin burada iştirakını yüksək qiymətləndirirdilər və bizi gülərlə qarşılayırdılar". Maldivli təmsilçi vurğulayıb ki, Azərbaycan MSK seçkilərlə bağlı yüksək təşkilatçılığı və yaxşı hazırlığı ilə seçilir.

Predraq Sekuliç: "Azərbaycan xalqı və demokratiya qalibdir"

Hilton otelinin "Firuzə" zalında Monteneqro seçki müşahidə missiyasının rəhbəri Predraq Sekuliç 9 fevral 2020-ci ildə keçirilmiş parlament seçkilərinin nəticələri ilə bağlı mətbuat konfransı keçirib. Onun sözlərinə görə, seçkilər kifayət qədər şəffaf, demokratik və tələb olunan yüksək seçki texnologiyaları standartlarına cavab verəcək şəkildə keçirilib. Monteneqro müşahidə missiyasının rəhbəri seçki günü 16 məntəqədə olduqlarını və heç bir qanun pozuntularına rast gəlmədiklərini də qeyd edib. Müşahidəçi daha əvvəllər də Azərbaycanda olduğunu, prezident və parlament seçkilərini müşahidə etdiyini xatırladaraq, bu ölkəni sevdiyini, xalqının isə qonaqpərvər olduğunu da bildirib.

O, seçkilərdə üstünlük qazanmış şəxsləri təbrik etməklə yanaşı, əsas olaraq, Azərbaycan xalqının və demokratiyanın qalib olduğunu bildirib. "Azərbaycan xalqı və demokratiya qalibdir" deyə Sekuriç vurğulayıb.

GUAM: "Seçkilər azad və demokratik keçirilib"

Hilton otelinin "Firuzə" zalında GUAM-ın 9 fevral parlament seçkilərinin nəticələri ilə bağlı müşahidə missiyası üzvlərinin birgə rəsmi bəyanatı açıqlanıb.

Bəyanatda bildirilir ki, Azərbaycanda baş tutmuş parlament seçkiləri beynəlxalq öhdəliklərə, standartlara və demokratiyanın möhkəmləndirilməsinə doğru atılmış növbəti addım kimi dəyərləndirilir. O cümlədən, Azərbaycan Mərkəzi Seçki Komissiyasının işləyib-hazırladığı qayda və prosedurlara, demokratik seçki standartlarına uyğun keçirilən seçkilərdə müşahidəçilər

missiyası üçün bütün şəraitlər yaradılıb, eləcə də, seçicilər heç bir müdaxilə olmadan öz səsvermə hüquqlarından istifadə ediblər.

"GUAM müşahidəçiləri müşahidə apardıqları seçki məntəqələrində pozuntulara rast gəlməyiblər, seçkilər azad və ədalətli keçirilib" deyə bəyanatda bildirilib.

Ştefan Lemme: "Səslərin sayılması ilə bağlı heç bir nöqsan tapılmayıb"

Almaniya Bundestaqının keçmiş deputatı Ştefan Lemme və daha altı almaniyalı müşahidəçi 8 seçki mən-

təqəsində müşahidə aparıblar. Lemmenin bildirdiyinə görə, səslərin sayılması zamanı, məntəqələrin birində 20-yə yaxın xarici ölkələrin və beynəlxalq missiyaların müşahidəçiləri, namizədlərin vəkili, MSK üzvləri və jurnalistlər iştirak ediblər. Nəticədə, səsvermə prosesi və səslərin sayılması ilə bağlı heç bir nöqsan tapılmayıb.

"Hər şey beynəlxalq normaların tələb etdiyi tərzdə və demokratik prinsiplərə riayət çərçivəsində baş verib" deyə Bundestaqın keçmiş deputatı bildirib.

RÖVŞƏN

RƏFİQƏ

Məğlubların uğursuz "formulu"

9 fevral parlament seçkilərində böyük məğlubiyyətlə üzvləşən müxalifətin istər seçki günü, istərsə də seçkidən sonra hay-həşirlərinin səbəbi bellidir. Bu, onların nə birinci, nə də sonuncu seçki hay-küyüdür. Çünki onlar düçar olduqları uğursuzluğu həzm etmək iqtidarında deyillər. Hələ seçkilər öncəsi radikal müxalifət "liderləri" hay-həşir saldılar ki, "Saxta seçkilərə qarşı" şüarı ilə mitinq çağırışı etdilər. Bax, bu yerdə, bir ağır söz deyəndə də başlayırlar ki, müstəqil mətbuatını qınamağa. Ancaq anlamırlar ki, istər seçkidən əvvəl, istər, seçkidən sonra - xalq sizləri çoxdandır ki, rədd edib. Ancaq bununla barışmaq istəməyən radikal düşərgənin "başbilənləri" bildirirlər ki, planlaşdırdıqları toplantıdakı əsas məsələ seçkilərin "saxtalaşdırılması" ilə bağlı olacaq. Yəni də köhnə təfəkkür üzərində qalmış oynanılan seçki oyunbazlığı. Başqa sözlə, destruktiv davranış taktikasına sadiq qalan radikal seçkidə düçar olduqları məğlubiyyəti qəbul etmək niyyətindən uzaqdırlar. Burada aydın görünür ki, seçkilərdə kiçik uğur qazanmaq iqtidarında belə olmayan radikal ləyaqətlə uduzmağı, məğlubiyyətlərini etiraf etməyi də bacarmırlar. Mahiyyət etibarlı ilə, radikalın bu seçkidə uduzacağı, böyük uğursuzluğa düçar olacağı irəlincədən belli idi. Çünki radikalın köhnəmiş, qeyri-real iddiaları, cəfəng şüarları Azərbaycan seçiciləri üçün, sadəcə olaraq, mənasız və maraqsızdır. Söhbət ondan gedir ki, nə iddialı namizəd, nə də bu və ya digər siyasi qurumun təmsilçisi kimi elektorat üçün cəlbədicə deyillər. Onların belə acınacaqlı və miskin vəziyyəti, yumşaq şəkildə deyilsə, siyasi cığalıqdan başqa bir şey deyil.

Xatırladaq ki, hələ parlament seçkiləri ərəfəsində, təbliğat-təşviqat kampaniyasından əvvəl radikalın siyasi-təşkilatı cəhətdən, acınacaqlı, pərakəndə durumu, onların qaçılmaz məğlubiyyətini irəlincədən şərtləndirən amillərdən biri kimi dəyərləndirildi. Dağıdıcı müxalif düşərgənin bir çox namizədlərinin elə imzatoqlama kampaniyasının gedişində uğursuzluğa düçar olması bu gün müxalifətin mövcud məğlub durumunu irəlincədən şərtləndirən amillərdən biri kimi qiymətləndirilə bilər. Təəssüf ki, dağıdıcı ünsürlər seçkilərin real nəticələrini qəbul etmək əvəzinə, özünü ictimai rəyde "siğortalamaq" üçün belə qeyri-ciddi forumlar, uğursuz toplantılar təşkil etmək məşğuldurlar.

Reallıq ondan ibarətdir ki, xalq bu seçkidə radikal müxalifətə eyni cavabı verdi - "Yox!" Dağıdıcı təfəkkürlü, siyasi-əxlaq cəhətdən naqis insanları parlamentdə görmək istəmədiyini bildirdi. Nəticədə onlar siyasi rəqabətdə bəbirçiliyə məğlub olaraq, xalq tərəfindən növbəti dəfə siyasi meydanın kənarına atıldılar.

Sözsüz ki, belə oyunlar radikalın siyasi məğlubiyyətini heç də siğortalamır. Əksinə, belə vəziyyət onları daha böyük uğursuzluqla - növbəti ictimai qınaqla üz-üzə qoyur. Bu yerdə məsələmiz odur ki, özlərinə hörmət qoyurlarsa (hər gah onların özlərinə hörmət qoymaq məsələsi inandırıcı görünür) arxı hoppanmamış, bir daha hop deməsinlər.

Küveytdə erməni təxribatının qarşısı alınıb

"Fevralın 9-da Küveyt Universitetinin Neft və mühəndislik fakültəsi tərəfindən təşkil olunan mədəniyyət festivalının açılışı olub.

Əsasən universitetdə təhsil alan tələbələrin təmsil etdiyi 30-a yaxın dövlətin səfirliyinin, o cümlədən Azərbaycanın Küveytdəki səfirliyinin qatıldığı bu festival çərçivəsində ölkəmizin mədəniyyəti, turizm imkanları və s. barədə məlumatlar, nəşrlər, suvenirlər təqdim olunub. Festivala ölkəmizin Küveytdəki səfirliyinin əməkdaşları ilə yanaşı, "Vətənsəvər" Azərbaycan-Küveyt Mədəniyyət və Dostluq Cəmiyyətinin üzvləri qatılıblar. Ermənistan stendində bu ölkənin səfirliyi tərəfindən Azərbaycana qarşı təxribat törədilərək, ölkəmizin işğal olunmuş Dağlıq Qarabağ bölgəsindəki qanunsuz qurumun təşviq edilməsi cəhdi aşkarlanıb. Səfirliyimizin əməkdaşlarının məsələ ilə əlaqədar müdaxiləsindən sonra Ermənistan stendindəki saxta "xəritələr" aradan qaldırılıb və universitetin rəhbərliyi baş vermiş in-

sidentə görə Azərbaycan tərəfindən üzr istəyib".

"Report" xəbər verir ki, bunu Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsinin rəisi Leyla Abdullayeva bu günlərdə Küveyt Universitetində təşkil olunan sərgi çərçivəsində Ermənistan tərəfinin təxribata əl atdığı barədə məlumatı münasibət bildirərək deyib.

"Təəssüflə qeyd etmək itərdik ki, işğalçı Ermənistan tərəfi müxtəlif beynəlxalq tədbirlərdə, o cümlədən sərgi və festivallarda Azərbaycanın işğal olunmuş Dağlıq Qarabağ bölgəsində yaratdığı qeyri-qanuni rejimi təbliğ etməyə cəhdlər göstərir. Lakin bu kimi cəhdlər uğursuzluğa düçardır. Belə ki, bu cür qanunsuz təbliğat cəhdləri tərəfimizdən aşkarlandığı halda dərhal onların qarşısı alınır".

"Koronavirusun Azərbaycan iqtisadiyyatına təsiri olmayacaq"

Çində koronavirusla bağlı baş verən iqtisadi proseslərin Azərbaycan iqtisadiyyatına bir o qədər də böyük təsiri olmayacaq.

Bu sözləri ADA Universitetinin Biznes Fakültəsinin təlimçisi Çi Han Lay SİA-ya Çin və Azərbaycan arasındakı münasibətləri şərh edərkən bildirib. Universitetin vergi və mühasibat üzrə mütəxəssisi əvvəlcə hazırda Çində koronavirusla bağlı baş verən iqtisadi proseslərə toxunub: "Heç şübhəsiz ki, Çin iqtisadiyyatına bu proses çox pis təsir edir. Əhali hal-hazırda orada kilidənib. Milyonlarla insan normal iqtisadi münasibətlərə qoşula bilmir. Öz fəaliyyətlərini davam etdirə bilmirlər. Bu Çin Xalq Respublikasının Ümumi Daxili Məhsul göstəricilərində növbəti il öz əksini tapacaq".

Çi Han Laya Çindəki bu proseslərin Azərbaycan iqtisadiyyatına nə cür təsir göstərə biləcəyini soruşduq. O isə bildirdi ki, bu məsələyə ticarət və turizm cəhətdən yanaşsaq Azərbaycan iqtisadiyyatına təsiri bir o qədər böyük deyil: "İki ölkə arasındakı münasibətlərə yalnız iqtisadi və turizm cəhətdən yanaşsaq bilirik. Mövcud münasibətlər bundan ibarətdir. Lakin bu da Azərbaycan üçün bir o qədər də əhəmiyyətli olmayacaq. Çünki Azərbaycan və Çin arasında qarşılıqlı ticarət və turizm əlaqələri o qədər də geniş deyil".

"Qanun pozuntuları araşdırılacaq, kəskin addımlar atılacaq"

Fevralın 9-da keçirilən parlament seçkiləri ilə bağlı Mərkəzi Seçki Komissiyasının Qaynar xəttinə 280-ə yaxın müraciət daxil olub. SİA-nın məlumatına görə, bunu jurnalistlərə açıqlamasında MSK-nın sədr müavini Rövşət Qasımov deyib.

R.Qasımov bildirib ki, müraciətlərin bir qismi texniki sorğu xarakterli olub.

Onun sözlərinə görə, bununla bərabər MSK üçün araşdırma başlamağa səbəb olacaq müəyyən məlumatlar da var: "Qaynar xəttə daxil olan məlumatlar rəsmi olmasa da, MSK bütün məlumatlara tam ciddiliyi ilə diqqətlə yanaşır. MSK-ya daxil olan hər xırda eyham belə ətraflı şəkildə araşdırılır. Yaxın günlərdə MSK-nın araşdırmalarının nəticələrinə adekvat olan addımların, hətta kəskin addımların şahidi ola bilərsiniz".

R.Qasımov əlavə edib ki, iddia olunan qanun pozuntular araşdırılmalıdır: "Bunlar öz təsdiqini tapdığı halda, əmin olun ki, MSK kifayət qədər ciddi və kəskin addımlar atmağa hazırdır. Burada nəticələrin etibarsız sayılması, hətta cinayət kimi səciyyələndirilə bilən hallar aşkarlanarsa, MSK tərəfindən bununla bağlı müvafiq qurumlara müraciətlər ünvanlanacaq. Çünki MSK-nın ən ümdə məqsədi namizədlərin bərabər şərtlərlə bu seçki kampaniyasında iştirakı və səsvermə günü ədalətli rəqabət nəticəsində hər kəsin öz səsine sahib olması idi".

Azərbaycan ədalətli, şəffaf və demokratik seçki nümayiş etdirdi

Azərbaycan seçki keçirmək sahəsində zəngin təcrübəyə malikdir. Bu təcrübə beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri, o cümlədən, ekspertlər tərəfindən də etiraf olunur. Beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən etiraf olunur ki, Azərbaycanın seçki qanunvericiliyi beynəlxalq hüququn prinsiplərinə uyğun hazırlanıb və seçkilərin keçirilməsi üçün ölkəmizdə mükəmməl hüquqi baza mövcuddur. Eyni zamanda, bu hüquqi baza dövrün tələblərinə uyğun olaraq təkmilləşdirilib də.

Ölkəmizdə keçirilən parlament seçkisi bütün dünyanın marağı dairəsindən kənar qalmadı və bu seçki 55 ölkədən, 56 təşkilatdan gəlmiş 883 beynəlxalq müşahidəçi izlədi ki, bunlar istər say, istərsə də coğrafi baxımdan kifayət qədər əhatəli hesab olunur. Seçki prosesini izləmək üçün qeydiyyatdan alınan 77 min 790 yerli müşahidəçinin olması da təsdiq edir ki, seçki prosesində neqativ halların olması ehtimalı sıfıra bərabər idi və parlament seçkisi tam şəffaf və demokratik keçirilib. MSK-nın məlumatına görə, bu seçkilərdə 1129 səlahiyyətli nümayəndə, 7 min 603 məşvərətçi səs hüquqlu komissiya üzvü, 2085 vəkil qeydiyyatdan keçib və bu fakt özü də şəffaflığın, demokratiyanın, seçkilərin ədalətliyinin əyani sübutudur.

Parlament seçkilərində deputat mandatı uğrunda mübarizə aparmaq üçün 2 min 431 nəfər müraciət etmişdi və onlardan 1637 nəfəri də rəsmən qeydiyyatdan alınmışdı ki, bu, heç də kiçik rəqəm deyil. Əvvəla, onu qeyd etmək ki, bu rəqəm, ilk növbədə, seçkilərə olan marağı və seçki prosesinin ədalətli, şəffaf, demokratik keçəcəyinə əvvəlcədən olan inamı təsdiq edir. Təsdiq edir ki, Azərbaycan vətəndaşları ölkədə ədalətli seçkilərə inanır və ümid edir. Səsvərmə gününə qədər 321 nəfər öz istəyi ilə namizədliyini geri götürsə də, iki nəfərin namizədliyi MSK tərəfindən ləğv edilərsə də, nəticədə 1314 nəfərin deputat mandatı uğrunda mübarizəni davam etdirməsinin özü ölkəmizdə keçirilən seçkilərə olan etibarlılığın bariz nümunəsidir və bu, heç də xarici müşahidəçilərin diqqətindən yayına bilməzdi.

Seçki gününə qədər olan proseslərdə, yeni imzatoqlama, sənədlərin Dairə Seçki komissiyalarına təhvil verilməsi, imzaların doğruluğunun yoxlanılması və namizədliyin təsdiq edilməsinə qədər heç bir şikayətin daxil olmaması və qanun pozuntusunun baş verməməsi isə ölkəmizdə hər bir vətəndaşın seçmək və seçilmək hüququnun yüksək səviyyədə qorunduğunu isbat edir. Siyasi baxışlarından, tutduqları mövqedən asılı olmayaraq, hər bir namizədə təbliğat-təşviqat kampaniyası aparmaq üçün bərabər hüquqlu şərait yaradılması da, öz növbəsində, ədalətliyi, şəffaflığı, demokratiyanın mövcudluğunu göstərir.

Şəffaf seçkilər, demokratiyanın qələbəsi və demokratiya bayramı

rəy bildirərkən görmə qabiliyyəti məhdud insanlar üçün Breyl əlifbasında bülleten hazırlanmış olduğunu şahidi olduğunu deyərək, bunu diqqət və qayğı kimi qiymətləndirib.

Hətta Fransa kimi qabaqcıl Avropa ölkəsinin nümayəndə heyəti Azərbaycanda keçirilən seçkilər zamanı rəngsiz mürəkkəbdən istifadə edilərək, bir seçicinin iki dəfə səs verməsi halının qarşısını almasına innovasiya kimi qiymət verdi. Məsələ burasındadır ki, bu qabaqcıl Avropa ölkəsinin heyəti etiraf etdi ki, bu, çox yüksək nəticə verən uğurlu təcrübədir və belə bir təcrübədən heç də bütün ölkələrdə istifadə edilmir və istifadə edilməsi təqdirləyicidir. Eyni zamanda, Azərbaycanın seçkilərdə istifadə etdiyi bu halın digər ölkələr üçün də nümunə ola biləcəyini deyən Fransa nümayəndə heyəti səsərin nəticələrinin tam reallığı əks etdirdiyini etiraf etdi.

Təkcə Fransa deyil, demək olar ki, az qala hər bir ölkənin nümayəndələri ölkəmizdə keçirilən parlament seçkilərində rəngli mürəkkəbdən istifadəni, xüsusi olaraq, vurğulayıb və bunu yüksək qiymətləndirir. Ultrabənövşəyi cihazların, rəngsiz mürəkkəbin seçkilər zamanı tətbiqini innovasiya, qabaqcıl təcrübə olduğunu etiraf edən nümayəndələr, bununla əslində, Azərbaycanın innovasiyalara açıq olduğunu etiraf edirlər. Ölkəmizdə müasir metodlardan, yeni texnologiyalardan istifadə edildiyini də görür və dəyərləndirirlər.

Xüsusilə, seçkiləri izləyən müşahidə missiyalarının bir çoxu ölkəmizdə qadınların seçkilərə qatıldığını, seçkilərdə iştirakını, parlamentdə təmsilçiliyini də vurğulayıb. Bu halı, xüsusilə, qeyd edirlər ki, qadınlara seçki hüququnun verilməsi tarixinə nəzər saldıqda görürük ki, Azərbaycan bu hüququ ABŞ-dan da əvvəl öz qadınlara verib. Ölkəmizdə keçirilən parlament seçkilərinə qadınların 21 faizinin qadın olması və yekunda onların da 40 faizinin seçilməsi də ölkəmizdə gender bərabərliyi, hüquqların qorunması kimi dəyərləndirilir.

Seçkilərin uğurlu keçirilməsi, ədalətin, şəffaflığın, demokratiyanın təmin olunması, qanunların tətbiqi barədə bütün nümayəndə heyətlərinin eyni qənaətdə olması heç də təsadüfi ola bilməz. Bu fakt özü də təsdiq edir ki, ölkədə parlament seçkiləri tam ədalətli, şəffaf, demokratik və qanuni şəkildə keçirilib və bunu artıq təkzib etmək mümkün deyil. Bunu, bizimlə yanaşı, bütün beynəlxalq təşkilatlar, dünya ictimaiyyəti və hər kəs ayrı-ayrılıqda başa da düşür. Heç də təsadüfi deyil ki, nümayəndələrin əksəriyyəti Azərbaycan xalqını demokratik seçkilər, demokratiyanın qələbəsi münasibətilə təbrik edir. Hətta bir çoxları, haqlı olaraq, ölkəmizdə keçirilən seçkiləri demokratiya bayramı adlandırır.

İnam HACIYEV

Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının müşahidə missiyası Azərbaycan parlamentinə keçirilən seçkiləri yüksək qiymətləndirib

Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının (ŞƏT) olan müşahidə missiyası Azərbaycan Milli Məclisinə seçkilərin yekunları ilə bağlı fevralın 10-da mətbuat konfransı keçiriblər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, missiyanın rəhbəri, ŞƏT baş katibinin müavini Şerali Conon Azərbaycan parlamentinə seçkilərin yüksək səviyyədə təşkil olunduğunu, səsvərmənin gedişində qanunvericiliyin bütün norma və tələblərinə riayət edildiyini, məntəqələrdə yüksək seçici fəallığının müşahidə olunduğunu jurnalistlərin diqqətinə çatdırıb.

Ş.Conon qeyd edib ki, seçkilərə bir neçə gün qalmış ŞƏT missiyası hazırlıq prosesi ilə tanış olub. Beynəlxalq müşahidəçilər üçün bütün zəruri şərait yaradılıb. O vurğulayıb ki, ŞƏT katibliyi Milli Məclisə seçkilərin Azərbaycanın Seçki Məcəlləsinə müvafiq olaraq keçirilməsini izləyəcək müşahidəçilər qrupunun formalaşdırılmasına hələ 2019-cu ilin dekabrında başlayıb. Səsvərmənin gedişində heç bir ciddi qayda pozuntusu və problem aşkarlanmayıb. Seçkilərdə, həmçinin fiziki imkanları məhdud olan seçicilər üçün də şərait yaradılmışdı.

Ş.Conon təkrar səsvərməyə qarşı görülən tədbirləri - seçicilərin barmaqlarının markalanmasını, videomüşahidəni və s. xüsusi vurğulayıb. O, seçkilər günü Mərkəzi Seçki Komissiyasının qaynar xəttinin gün ərzində aktiv fəaliyyət göstərdiyini, burada vətəndaşların müraciətlərinə diqqətlə baxıldığını bildirib, MSK-nın saytında seçki məntəqələrinin ünvanları və xəritəsinin dərc olunduğunu, bunun da seçkilərə əhəmiyyətli dərəcədə kömək etdiyini söyləyib. Sonra ŞƏT-in müşahidəçiləri missiyasının digər üzvləri keçirilən seçkilər barədə öz fikirlərini bölüşüblər. Yerli müşahidəçilərin fəaliyyətinə yüksək qiymət verilib, şəffaf və demokratik formada keçirilən bu seçkilərdə gənclərin fəallığı xüsusi vurğulanıb.

Bolqarıstan mətbuatı Azərbaycanda keçirilən parlament seçkilərini işıqlandırır

Azərbaycanda keçirilmiş parlament seçkiləri Bolqarıstanın aparıcı KİV-ləri tərəfindən geniş işıqlandırılıb. Bolqarıstan Teleqraf Agentliyinin (BTA) səsvərmə günü yaydığı xəbərlərdə seçkilərlə bağlı statistik rəqəmlər, həmçinin ABŞ-ın "AJF and Associates" təşkilatı tərəfindən keçirilmiş "exit-poll"un nəticələri diqqətə çatdırılıb.

Bolqarıstanın aparıcı informasiya agentliklərindən olan "Focus" agentliyinin seçkilərlə bağlı yaydığı xəbərlərdə namizədlərin, eləcə də yerli və beynəlxalq müşahidəçilərin sayına diqqət yetirilir. Geniş oxucu auditoriyasına malik www.dariknews.bg informasiya portalında dərc olunmuş "Azərbaycanda parlament seçkiləri başa çatdı" adlı məqalədə Azərbaycan Prezidenti tərəfindən həyata keçirilən islahatlara diqqət yönəldilir. Məqalədə seçki günü keçirilmiş "exit-poll"un nəticələri də öz əksini tapır. Seçkilərlə bağlı yazılar www.news.bg və www.novini.bg informasiya saytlarında da yayılıb.

“Azərbaycan multikulturalizmi modelinin bəşəri sülhə töhfəsi”

Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzi fevralın 14-dən “Azərbaycan multikulturalizmi modelinin bəşəri sülhə töhfəsi” adlı X Beynəlxalq Multikulturalizm Qış Məktəbi layihəsinə başlayacaq. Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzindən qəzetimizə verilən məlumata əsasən, mərkəzin önəmli layihələrindən biri də artıq ənənəyə çevrilən, mütəmadi olaraq, ildə iki dəfə təşkil edilən beynəlxalq multikulturalizm qış və yay məktəbləridir.

Mərkəz yarandığı gündən Prezident İlham Əliyevin qarşısına hədəf kimi qoyduğu Azərbaycan multikulturalizminin dünyada tanınması, beynəlxalq arenada təbliği və təşviqi ilə bağlı əhəmiyyətli layihələr gerçəkləşdirir. 2019-cu ilin payız sementində “Azərbaycan multikulturalizmi” və “Multikulturalizmə giriş” fənlərinin tədris olunduğu xarici və yerli universitetlərdə təhsil alan tələbələr qatılacağı X Beynəlxalq Multikulturalizm Qış Məktəbi fevralın 14-dən 22-dək Bakı şəhəri ilə yanaşı, Quba, Qusar və Xaçmaz rayonlarında fəaliyyət göstərəcək.

X Beynəlxalq Multikulturalizm Qış Məktəbində Azərbaycan, Ukrayna, Kolumbiya, Xorvatiya, Hindistan, İraq, Yaponiya, İordaniya, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Litva, Monteneqro, Moldova, Nigeriya, Portuqaliya, Rusiya, San To-

me və Princi Demokratik Respublikası, Türkiyə, ABŞ və Braziliya kimi ölkələrin aparıcı universitetlərindən 25 tələbənin iştirak edəcəyi gözlənilir. Qış məktəbinin iştirakçılarına Azərbaycandakı multikulturalizm, tolerant əhval-ruhiyyə, etnik-dini müxtəliflik, ölkəmizdə müxtəlif xalqların nümayəndələrinin, fərqli konfessiyaların dinc yanaşı yaşaması haqqında mühazirələr təqdim ediləcək.

Qış məktəbi müddətində iştirakçı-

ların BBMM-in Himayəçilər Şurasının sədri, akademik Kamal Abdullayev, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı, Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə ilə görüşü planlaşdırılır. Tələbələr Şəhidlər Xiyabanı və Fəxri Xiyabana, Qobustana, “Atəşgah”a, İçərişəhərə, “Şahdağ Qış-Yay Turizm Kompleksi”nə, Xaçmaz Tarix Diyarşünaslıq Muzeyinə, Quba Soyqırımı Memorial Kompleksi səfərləri və Qubada dağ yəhudilərinin kompakt yaşadığı “Qırmızı Qəsəbə”də yerli əhali ilə görüşləri, məscid, kilsə və sinaqoqları ziyarəti də nəzərdə tutulub. Ənənəyə çevrilən multikulturalizm yay və qış məktəblərinin nəticəsi olaraq, xaricdə Azərbaycanın gənc dostlarının və onların yaxın çevrəsinin təmsilində ölkəmizin haqq işini dəstəkləyən intellektual gənclərdən ibarət ünsiyyət platforması və güclü lobbisi formalaşmışdır. İntensiv şəkildə davam edən bu proses sübut edir ki, Prezident İlham Əliyevin Azərbaycanın dünyada tanınması istiqamətində müəyyənləşdirdiyi hədəflər uğurla reallaşmaqdadır.

Zümrüd BAYRAMOVA

Reabilitasiya müəssisələri müasir tələblərə uyğun qurulur

Cari ildə açılacaq və inşasına başlanacaq bərpa mərkəzləri bir ildə əlavə 12,8 min şəxsə reabilitasiya xidməti göstərməyə imkan verəcək

Olkəmizdə əlilliyi olan şəxslərin sosial təminatının gücləndirilməsi, onların tibbi-sosial reabilitasiya imkanlarının artırılması istiqamətində ardıcıl işlər görülür. Bir sıra reabilitasiya və sosial xidmət müəssisələrində əsaslı təmir və yenidənqurma işləri aparılıb və bu, davam etməkdədir. Ötən dövrdə bir çox bölgələrdə yeni reabilitasiya mərkəzləri, habelə, Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə Bakıda Xüsusi Qayğıya Ehtiyacı olan Uşaqların Dövlət Reabilitasiya Müəssisəsi yaradılıb. Reabilitasiya müəssisələrinin müasir tələblərə uyğun qurulması, əlilliyi olan şəxslərə reabilitasiya xidmətlərinin keyfiyyətinin yüksəldilməsi ölkədə aparılan sosial siyasətin bir nümunəsidir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin tapşırıqları əsasında reabilitasiya müəssisələrinin müasir tələblərə uyğun qurularaq, istifadəyə verilməsi işləri bu il də davam edəcək. Belə ki, 2020-ci ildə Xaçmaz, Şəki, Lənkəran, Şirvan şəhərlərində hər biri ildə 700 şəxsə xidmət göstərəcək bərpa mərkəzləri və ildə 6500 şəxsə xidmət göstərəcək Şağın Əlilliyi olan şəxslər üçün Müalicə Pansionatı əsaslı təmir və yenidənqurmada sonra istifadəyə veriləcək.

Həmçinin, Sumqayıt şəhərindəki bərpa mərkəzində də müasir reabilitasiya şəraiti yaradılır və həmin mərkəzin də cari ildə açılışı nəzərdə tutulub. Mərkəz ildə 1500 şəxsi bərpa xidmətləri ilə təmin edəcək. Bu il Şəmkir və Qəbələ rayonlarında da hər biri ildə 1000-dək şəxsə bərpa xidmətləri göstərəcək yeni müəssisələrin tikintisi həyata keçiriləcək.

Beləliklə, 2020-ci ildə açılacaq və inşasına başlanacaq bərpa mərkəzləri ildə əlavə 12,8 min şəxsə reabilitasiya xidməti göstərməyə və bu xidmətlərlə təmin edilənlərin illik sayının iki dəfə artaraq, 26,1 minə çatmasına imkan verəcək.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Ukraynanın “Versii” saytı Xocalı soyqırımına dair məqalə yayıb

Ukraynanın “Versii” saytı həmvətənimiz, hüquq elmləri doktoru, Milli Aviasiya Universitetinin beynəlxalq hüquq kafedrasının professoru, Ukraynanın Əməkdar təhsil işçisi Arif Quliyevin Xocalı soyqırımına dair məqaləsini yayıb. AZƏRTAC xəbər verir ki, məqalədə erməni millətçilərinin Azərbaycan xalqına qarşı soyqırımı siyasəti və təcavüzünün 200 illik tarixi olduğu qeyd edilir.

versii.com/news/405841/

Страшные события человечества незабываемы историей и народом

С чувством горького сожаления вспоминаю до сих пор события, которые, к сожалению, являются частью истории человечества, таких, как Бабий Яр, Освенцим, Хатынь, Хиросима, Нагасаки, Сонгми, Бухенвальд, считающиеся самыми страшными трагедиями, произошедшими в последние 200 лет. 28 февраля 1992 г. в азербайджанском городе Ходжалы в Нагорном Карабахе Азербайджанской Республики - Ходжалинским геноцидом азербайджанцев и уже 28 лет перестал быть просто географическим названием.

Ныне Ходжалы как точка на карте - один из географических адресов массовых убийств, от ученической армянскими агрессорами в этом небольшом азербайджанском городе, до сих пор не утихает. Ходжалинский геноцид вошел в историю как один из самых страшных массовых террористических актов, совершенных армянскими экстремистами и шовинистами против азербайджанцев. На протяжении двухсот лет азербайджанский народ постоянно подвергался этнической чистке и политике геноцида со стороны Армении.

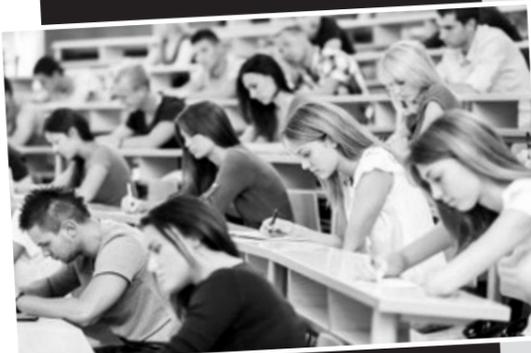
ИСТОРИЯ И НАСЛЕДИЕ ТРАГЕДИИ

Почему сегодня мировое сообщество должно образом не реагировать на горе других народов, ведь, по словам Байрона, «горе - учитель мудрости»? И почему чьей-то территориальные претензии к соседям остаются без внимания?

Исторические факты подтверждают, что азербайджанцы, последовательно подвергались политике этнической чистки, геноцида и агрессии со стороны армянских националистов, превратились в беженцев и вынужденных переселенцев. Изгнанные из своих исторических земель, армяне выжили здесь в «кавказской Армении» для того, чтобы добраться своих земель с помощью иностранных покровителей осуществили в 1905-1906, 1918-1920, 1948-1953 и 1988-1993-х годах террор и геноцид против азербайджанцев, проводили политику этнической чистки.

Müəllif yazır: “Tarixi faktlar təsdiq edir ki, azərbaycanlılar erməni millətçiləri tərəfindən etnik təmizləmə, soyqırımı və təcavüz siyasətinə davamlı şəkildə məruz qalaraq tarixi torpaqlarından qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşüblər. 1905-1906, 1918-1920, 1948-1953 və 1988-1993-cü illərdə “böyük Ermənistan” xülyası ilə yaşayan ermənilər xarici havadarlarının köməyi ilə azərbaycanlılara qarşı terror və soyqırımı həyata keçirdilər. XX əsrin əvvəllərində Daşnaksütyun partiyasının proqramında irəli sürülmüş “böyük Ermənistan” ideyasını həyata keçirmək üçün fəaliyyətlərini genişləndirən erməni millətçiləri tarixi torpaqlarda yaşayan azərbaycanlıları sisteməlik surətdə öz doğma yurdlarından qovur, etnik təmizləmə və soyqırımı siyasətini həyata keçirirdilər. Nəticədə, 1905-1906-cı illərdə ermənilər Bakıda, Gəncədə, Qarabağda, İrəvanda, Naxçıvanda, Ordubadda, Şərur-Dərələyəzdə, Tiflisdə, Zəngəzurda, Qazaxda və baş-

2668 tələbə ixtisası dəyişdirmək üçün müraciət edib

qa yerlərdə azərbaycanlıların qırğınına həyata keçirdilər, şəhər və kəndlər yandırıldı, məhv edildi. Erməni silahlı dəstələri Şuşa, Zəngəzur və Cəbrayıl rayonlarında, İrəvan və Gəncə qəzalarında azərbaycanlıları yadıqları 200-dən çox yaşayış məntəqəsini viran qoydular, doğma torpaqlarından qovulan on minlərlə soydaşımız qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşdü.”

Məqalədə Xocalı soyqırımı haqqında ətraflı məlumat verilir. Qeyd olunur ki, Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ vilayətindəki Xocalı şəhəri işğal olundu və burada yaşayan mülki əhaliyə, onları müdafiə edənlərə öz miqyasına görə misli görünməyən və soyqırımı kimi səciyyələndirilən bir şəkildə divan tutuldu. 613 nəfər amansızcasına qətlə yetirildi, müxtəlif yaşlı 100 dinc sakin əlil oldu. 106 qadın, 63 yaşlı uşaq, 70 qoca xüsusi vəhşiliklə öldürüldü, 8 ailə tamamilə məhv edildi, 25 uşaq hər iki valideynini, 130 azyaşlı isə valideynlərindən birini itirdi, 1275 dinc sakin əsir götürüldü, onların 150-sinin taleyi bu gündə məlum deyil. Bundan başqa, 56 azərbaycanlı xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirilib - diridi yandırılıb, başlarının dərisi soyulub, başları kəsilib, gözləri çıxarılıb, hamilə qadınların qarnı süngü ilə dəlik-deşik edildi. Faktlar göstərir ki, Xocalının sakinləri və müdafiəçiləri yalnız azərbaycanlı olduqları üçün məqsədyönlü şəkildə kütləvi qətlə məruz qalıblar. Bu dəhşətli aksiyanın əsas məqsədi şəhərin bütün əhalisinin məhv edilməsi olub.

Tələbələrin ölkə daxilində və xaricdə yerləşən ali təhsil müəssisələrindən köçürülməsi, yaxud bir ixtisasdan digərinə dəyişdirilməsi, eləcə də ölkəmizdə yerləşən orta ixtisas təhsil müəssisələrində, magistratura səviyyəsində təhsil alanların köçürülməsi üzrə elektron sənəd qəbulu başa çatıb.

Təhsil Nazirliyindən SİA-ya verilən məlumata görə, fevralın 1-dən 7-dək transfer.edu.az portalı vasitəsi ilə həyata keçirilən elektron sənəd qəbulu zamanı ümumilikdə 3083 müraciət qeydə alınıb. Ali təhsil müəssisələrindən köçürülmək yaxud ixtisasını dəyişdirmək üçün müraciət edənlərin sayı 2668 nəfər, orta ixtisas təhsil müəssisələrindən köçürülmək istəyənlərin sayı isə 415 nəfər təşkil edir. Hazırda tələbələrin müraciətlərinə baxılır. Nəticələrin mart ayında açıqlanması nəzərdə tutulur.

“Seçilənlər qanunvericiliklə daha fəal məşğul olmalıdırlar”

“Erəkən seçkini dövlət başçısı suallara cavab verərkən belə izah etmişdi ki, birincisi, yeni parlament və yeni millət vəkili daha fəal şəkildə qanunvericiliklə məşğul olmalı, ikincisi isə öz dairələrinə bağlı olmalıdırlar”. Bunu SİA-ya açıqlamasında siyasi şərhçi Elixan Şahinoğlu deyib.

“Ümid etmək istərdim ki, yeni seçilən millət vəkili məhz bu işdə fəaliyyətlərini genişləndirəcəklər. Yeni gənclər var seçilənlər arasında və yeni simalar da görəcəyik ki, onların aktivliyindən də çox şey asılıdır. Düzdür, dünəndən Facebook səbəkəsində seçki pozuntuları ilə bağlı çox görüntülər var. Ümid etmək istərdim ki, bu pozuntular da ciddi şəkildə araşdırılacaq və digərləri-nə də dərs olması üçün günahkarlar ciddi surətdə cəzalandırılacaq. Çünki, bizə mütəqəffəf və demokratik seçki lazımdır ki, həm keyfiyyətli parlament fəaliyyətinə başlasın, həm də beynəlxalq təşkilatların da əlinə bəhanə verilməsin ki, Azərbaycan qarşı hər hansı bir hesabatda istifadə etməsinlər”, deyir siyasi şərhçi E.Şahinoğlu bildirib.

İnam Hacıyev

Amerika Prezidenti Donald Tramp Fələstin-İsrail münaqişəsinin həllini nəzərdə tutan və 80 səhifədən ibarət olan sənədi təqdim edib. O hesab edir ki, münaqişənin "dahiyanə" həllini tapıb və onu hər iki tərəf qəbul etməlidir. Yeni sülh planı artıq İsrail rəhbərliyi ilə razılaşıdırılıb. Fələstin milli muxtariyyəti isə ondan imtina edib. Bir sıra ekspertlər bu vəziyyəti əvvəllər analoji situasiyada Yasir Ərəfatın atdığı addımla müqayisə edirlər. Həmin sırada Bill Klintonun da cəhdinin boş çıxması üzərində dayanırlar. Bunların fonunda D.Tramp da şanslı görünür. Lakin Vaşinqton nikbindir. Dövlət katibi Mayk Pompeo hesab edir ki, gec və ya tez fələstinlilər sənədə imza atacaqlar. Çünki Amerika "yaxşı təklif verir". Bütün bunların fonunda D.Trampın planının qlobal geosiyasi kontekstdə analizinə və proqnozlaşdırılmasına ehtiyac görünür.

Vaşinqtonun təşəbbüsü: risklər və suallar çoxdur...

Amerika Prezidentinin gördüyü işləri pafoslu təqdim etməsinə dünya alışıb. D.Tramp hər dəfə özünün "Twitter" səhifəsində bu və ya digər məsələ ilə bağlı çox tənənəli və şişirdilmiş formada nəşr yazır. Lakin Fələstin-İsrail münaqişəsinin həlli ilə bağlı onun ifadə etdiklərinə bütün dünyada həqiqi mənada maraq oldu. Səbəbi aydındır: uzun illərdir Yaxın Şərqdə davam edən düşmənçiliyə son qoyula bilinər! Eyni zamanda, Fələstinin dövlət kimi tam formalaşması məsələsi öz həllini tapar.

Ancaq D.Trampın bu dəfə nə qədər pafoslu olmasının realiyə heç bir aidiyyəti yoxdur. Çünki söhbət dünyanın ən mürəkkəb münaqişələrindən birindən gedir. Neçə onilliklərdir bəşəriyyət yəhudi-ərəb düşmənçiliyinin müxtəlif aspektlərindən bəhs edir. Hətta bir çox jurnalistlər sadə insanlardan bu barədə informasiyalar almağa çalışırlar. Yəhudilər və ərəblər bir-birini qəbul etmək fikrində deyillər. Təbii ki, hamısı belə deyil, lakin ümumi miqyasda bu cür psixoloji uyumsuzluq mövcuddur. Problem həm də bu aspektdə önəmlidir. Siyasi olaraq məsələ həll edilərsə, insanlar dil tapa bilərlər.

Buna baxmayaraq, ekspertlər hesab edirlər ki, son üç ildə Vaşinqtonun bu münaqişənin həllinə aktiv təsir etməyə çalışması vəziyyəti daha da ağırlaşdırıb. Xüsusilə, Qüdsün İsrailin paytaxtı elan edilməsi müsəlmanları qəzəbləndirib. Doğrudur, onlar bunun qarşısını almaq üçün konkret addımlar atmayıblar. Lakin yenə də xalq səviyyəsində Amerika Qüdsü "yəhudilərə təhvil verən qüvvə" kimi qəbul edilir.

Budur, indi də D.Tramp eyni ruh yüksəkliyi ilə bəyan edir ki, "fələstinliləri xoşbəxt gələcək gözləyir". O, 80 səhifəlik sənəd nümayiş etdirərək Fələstin dövlətinin yaradılması planını açıqlayır. Özü də bunu İsrailin Baş Naziri Binyamin Netanyahu ilə bir yerdə edir. Həm də onu da vurğulayır ki, "İsrailin təhlükəsizliyini sona qədər müdafiə edəcəkdir". Konkret deyilsə, D.Tramp İsrailin yanında olduğunu gizlətmir. Ekspertlər bunda onun kürekəni Cared Kuşnerin böyük xidmətlərinin olduğunu ifadə edirlər. Yeri gəlmişkən, münaqişəni həll planını üç il idi ki, "kürekən" hazırlayırdı.

İndi ekspertlər sənəddə konkret olaraq nələrin vurğulandığını müzakirə edirlər. Orada Fələstin adlı dövlətin Şərqi Qüdsün paytaxt olması şərti ilə yaradılması nəzərdə tutulub. Əslində isə burada söhbət Qüdsə yaxın bir şəhərdən gedir və Qüds tamamilə İsraildə qalır. Bu şərti Fələstin tərəfi qətiyyətlə qəbul etmir. Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan da bunun qəbul edilməz olduğunu bildirib. O deyib ki, həmin plan faktiki olaraq İsrailin işğalçılıq siyasətini qanuniləşdirir. İşğal edilmiş torpaqlar hüquqi cəhətdən tanınır. Bu isə beynəlxalq hüquqa tam ziddir.

Yaradılmalı olan Fələstin dövlətinin ərazisinə İordan çayının qərb sahilləri və Qəzza

Fələstin üçün Tramp planı: "Əsrin razılaşması"nın başlıca məqamları

Fələstin üçün Tramp planı:

"Əsrin razılaşması"nın başlıca məqamları

bölgəsi daxil edilir. Bununla Fələstinin hazırkı ərazisi iki dəfə genişlənir.

Bunlarla yanaşı, İsrailin yeni tikdiyi məntəqələr dörd illiyinə dondurulur. Fələstin tərəfi də həmin müddətdə həmin ərazilərdə heç bir iş aparmır. Dörd il müddətində əldə ediləcək razılıqdan asılı olaraq, həmin ərazilərlə bağlı qərar qəbul edilir.

Fələstin dövlətinin iqtisadiyyatına və infrastrukturunun inkişafına mərhələli olaraq ABŞ 50 milyard dollar sərmayə qoymağa söz verir. Bunun fonunda 1 milyona yaxın iş yeri yaradılır. İordan çayı vadisində təhlükəsizlik məsələsini yaxın perspektivdə İsrail həll edir. Lakin Fələstin imkanlarını artırandan sonra bu prosesə qoşula bilər ki, bununla İsrailin fəaliyyəti bir qədər məhdudlaşar.

Maraqlıdır ki, 80 səhifəlik sənədə İsrailin baş naziri ilə yanaşı, ana müxalifətin lideri də razılıq verir. İsrail tərəfi bu təklifi mühüm adlandırdı və hesab edir ki, o, düşmənçiliyə son qoya bilər və məsələ tam həllini tapar. ABŞ-ın dövlət katibi M.Pompeo da hesab edir ki, gec-tez Fələstin tərəfi sənədi imzalayacaq. Əslində, bunun üçün onlara dörd il vaxt verilir. M.Pompeo şərtlərin fələstinlilərə çox uyğun olduğunu deyib. Buna görə də onlar tələsmədən, düşünüb sonra cavab verə bilərlər. Hər bir halda, M.Pompeoya görə, Vaşinqton hər iki tərəfin maraqlarını nəzərə alıb.

İmtina: Fələstin qəbul etmir!

Fələstin muxtariyyətinin rəhbəri Mahmud Abbas isə tam əksini söyləyir. O deyib ki, "Fələstin satılmır". Ekspertlərə görə, bu, sənəddə M.Abbasın imzasının olmayacağı anlamına gəlir. İndidən fələstinlilər küçələrə axışıblar. Onlar D.Trampı lənətləyir, Amerika və İsrailin bayraqlarını yandıırırlar. Belə təəsürat yaranır ki, fələstinlilər, ümumiyyətlə, İsrailin bir dövlət kimi mövcudluğunu arzula-

mırlar. Bu isə hazırda çox radikal bir mövqə kimi qəbul edilir.

Ərəb dövlətlərinin bu məsələyə münasibəti ayrıca maraq doğurur. Onu bütövlükdə Ərəb Liqası müzakirə etməyə hazırlaşır. Lakin ayrılıqda da bir sıra region ölkələri öz fikirlərini bildiriblər. Misir Xarici İşlər Nazirliyi bəyan edib ki, tərəflər sənədi diqqətlə öyrənəndən sonra münasibət bildirməlidirlər. Ekspertlərə görə, bu, faktiki olaraq, fələstinlilərə tələsməməyi məsləhət görmək deməkdir. Qahirə D.Trampın planını müdafiə edir. Qəter isə öz mənfii münasibətini bəyan edib. Doha münaqişənin təklif olunan çərçivədə həllini mümkünsüz sayır.

Ekspertlər bu kimi məqamları vurğulayaraq Amerikanın təklifinin geosiyasi aspektinə də diqqət yetirirlər. O cümlədən həmin addımın qlobal miqyasda ümumi mənzərəni necə dəyişə biləcəyinin proqnozları verilir. Öncədən deyək ki, bu aspekt də kifayət qədər mürəkkəb xarakterə malikdir. Çünki söhbət çox ciddi və geosiyasi proseslərə əhəmiyyətli təsiri ola biləcək bir münaqişənin həlli perspektivindən gedir. Bu vəzifənin öhdəsindən gələnlər dövlətin təbii ki, dünya miqyasında nüfuzu da çox arta bilər.

İndidən ekspertlər sənədin D.Trampın amerikan seçicilərində nüfuzunun artırılmasına xidmət etdiyini deyirlər. Bunu yəhudi lobbisinin D.Trampı dəstəkləyə biləcəyi ilə izah edirlər. Həm də D.Tramp əvvəlki prezidentlərin heç birinin bacarmadığı bir işin öhdəsindən gəlmiş olur. Müddətin dörd il qoyulması da bu baxımdan düşündürücü görünür.

Məsələ geosiyasi aspektdə digər bir cəhətdən də aktualdır. Əgər Amerikanın bu təklifi qəbul edilərsə, süni olaraq müxtəlif regionlarda yaradılmış münaqişələrin də "dinc yolla" həllinə yeni təkan verilə bilər. Məsələn, ermənilər iddia edirlər ki, İsrail Holan yüksəkliklərinə sahib olursa, onlar da ən azından Kəlbəcər və ya Laçından imtina et-

məyəcəklər. Yeni Azərbaycan torpaqlarının işğalının da qanuniləşdirilməsinə cəhd üçün şans yarana bilər. Eyni məntiqə Abxaziya, Cənubi Osetiya və ya Krım məsələləri ilə bağlı ziddiyyətli iddialar meydana gələ bilər. Və bütün bu gedişatın arxasında ABŞ-ın İsrail-Fələstin münaqişəsinin həll etmək üçün irəli sürdüyü prinsiplər dayanır.

Digər tərəfdən, başqa böyük dövlətlər Amerikanın bu addımına birmənalı reaksiya vermirlər. Onlar hesab edirlər ki, bütövlükdə Yaxın Şərqdə ixtilaf yaradan bir dövlət bu münaqişənin həllində də səmimi ola bilməz. Konkret olaraq, Vaşinqtonun İsrailin maraqları üçün fəal olduğu qənaəti vardır. Bu isə bumeranq effekti ilə başqa məsələlərdə də fərqli dövlətlərin fəallaşmasına əsas verə bilər. Ümumilikdə isə qlobal geosiyasətdə rəqabət daha da güclənər. Təbii ki, bu, dünya miqyasında təhlükəsizliyin təmini üçün yeni risklər meydana gətirir.

Regiondakı böyük dövlətlərə gəldikdə isə, onlar arasında da müəyyən ziddiyyətlərin meydana çıxması mümkündür. Təsədüfi deyildir ki, indidən bir neçə ölkə müsəlmanlar üçün sakral anlamı olan Qüdsün İsrailə verilməsini qətiyyətlə qəbul edilən saymırlar. Bu, bütövlükdə İslama qarşı atılan addım kimi qəbul edilir. Şübhə yoxdur ki, bu əsasda geniş siyasi və hətta hərbi ixtilaf meydana gələ bilər. O halda Yaxın Şərqi daha da qarışacağı və İsrail-Fələstin münaqişəsinin yenidən alovlanacağı şübhəsizdir.

Belə çıxır ki, D.Trampın Yaxın Şərqdə münaqişənin nizamlanması planına münasibət birmənalı deyil. Onun məzmunu və məqsədi hələ araşdırılmalıdır. Lakin bir şey aydındır: bu sənədin konkret reallaşmasından çox, kimlənsə ondan geosiyasi dividend götürməsi bir sıra dairələr üçün daha əhəmiyyətlidir. Sonra nə olar, olar...

Nəticəsizlik və məğlubiyyət "DQR"-in alınma yazılıb

Məlum olduğu kimi, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Azərbaycanın

işğal altındaki bölgəsində qanunsuz prezident seçkisi keçirmək məqsədi ilə işğal olunan Dağlıq Qarabağ gedərək, yenə də düşünülməmiş addımlar atmaqdadır. Ermənistan KİV-lərinin yaydığı xəbərə görə, Paşinyan

və Qarabağ separatçılarının lideri Bako Saakyan Dağlıq Qarabağdakı hərbi hissələrə gedərək, mövcud vəziyyətlə tanış olublar. Paşinyan və Saakyanı Ermənistan silahlı qüvvələrinin baş qərargah rəisi Artak Davtyan və qondarma "DQR-in müdafiə naziri" Karen Abramyan müşayiət ediblər. Onlara cəbhədəki ümumi vəziyyət, postların durumu və texniki təchizat sahəsində məlumat veriblər. Hərbiçilərlə görüşdə Paşinyan səngər postlarına baş çəkməyin məqsədini açıqlayaraq, hərbiçilər arasındakı münasibətlərdən danışdı.

Separatçıların və işğalçıların arzuları ürəklərində qalacaq

başlaya biləcək və buna qadirdir".

Digər əsas məsələ isə, separatçıların narahatlığıdır. Çünki ermənilər yaxşı bilirlər ki, Azərbaycan Ordusu ən yaxın zamanlarda onların aqalığı elədikləri torpaqları milli və dövlətçilik mənsubiyətinə qaytaracaqdır.

Qondarma "Dağlıq Qarabağ" da seçkilər - Nələr ola bilər?

Politoloq Zaur Məmmədovun sözlərinə görə, Azərbaycan yaxın bir neçə il ərzində artıq digər yollarla öz ərazi bütövlüyünü bərpa edəcək: "Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərində qondarma "Dağlıq Qarabağ" da keçiriləcək qondarma seçkilər Ermənistanın daxili siyasətində gərginlik yaradacaq. Yeni düşünülür ki, eger Paşinyan Qarabağda qondarma seçkilərdə öz adamını qondarma Dağlıq Qarabağ rəhbərliyinə getirə bilməsə, Ermənistanda Qarabağ klanı daha da güclənəcək və Ermənistan daxilində Paşinyana qarşı siyasi cəbhəni inkişaf etdirəcək, onun devrilməsi istiqamətində işlər aparacaq".

"Qondarma xuntanın saxta "rəhbərləri" olan Bako Saakyan, Aşot Qulyan və onların ətrafındakı digər demokratiya "əzabkeşləri" nə bildiririk ki, onların demokratiya pərdəsi altında gizlənmək niyyətləri istehza doğurur və Azərbaycan torpaqlarının Ermənistan tərəfindən işğal edildiyi və etnik təmizləmənin həyata keçirildiyi bir şəraitdə bu "seçkilər" in nəticəsi beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən tanınmayan və təcavüzkarı növbəti dəfə işə adən bir şou olacaq. Əslində, işğalçı Ermənistan və qanlı xunta belə "seçkilər" keçirməklə, beynəlxalq ictimaiyyəti deyil, yalnız özlərini aldatmaqla məşğul olur.

Erməni politoloqları da bildirirlər ki, ölkədə yaranmış kritik vəziyyətə səbəb Paşinyanı sərəm danışmağa sövq edir. Ümumiyyətlə, real vəziyyəti təhlil edən ekspertlərin, demək

olar, hamısının mövqeyi bundan ibarətdir ki, Ermənistanın bir dövlət olaraq, mövcudluğu və gələcəyi Dağlıq Qarabağ amilindən asılıdır. Azərbaycan torpaqlarının işğal altında saxlanıb, qonşu dövlətlərə ərazi iddiası irəli sürmək isə erməni dövlətinin gələcəyini təhlükəyə salır. Bu baxımdan, Ermənistanda vəziyyətin düzəlməsinin əsas şərtlərindən biri və ən başlıcası, Yerevanın öz qoşunlarını Azərbaycanın işğal olunmuş torpaqlarından çıxarmasıdır. Çünki bu dövlətin gələcəyi Azərbaycanla qonşuluq prinsiplərinə əməl etməkdən keçir.

"Dağlıq Qarabağ heç vaxt Azərbaycanın suverenliyindən kənar da heç bir status almayacaq"

Azərbaycan Prezidenti çıxışlarında dəfələrlə bildirib ki, xarici siyasətimizdə ərazi bütövlüyümüzün təmin edilməsi prioritet istiqamətdir. Münaqişənin yalnız beynəlxalq hüquq norma və prinsipləri çərçivəsində Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi şərti ilə nizama salınmasının vacibliyini bildirib və beynəlxalq təşkilatların bu sahədə səylərini gücləndirməsinin zəruriliyini bəyan edib: "Heç vaxt Azərbaycan xalqı və dövləti imkan verməyəcək ki, onun əzəli, tarixi, hüquqi torpağı ondan ayrılınsın. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü istənilən digər ölkənin ərazi bütövlüyü kimi eyni dəyərə malikdir. Azərbaycan bütün dünya tərəfindən tanınan öz ərazi bütövlüyünü bərpa edəcək".

Bir sözlə, bir məqamı döndərməyə vuruşmaq lazımdır ki, tarixi aprel qələbələrindən sonra Ermənistan hökumətindən fərqli olaraq, bu ölkənin cəmiyyəti hadisələrin qeyd olunan səpkidə inkişafından ciddi narahatdır. Xüsusilə, əsgər analarının narahatlığı və növbəti dəfə aprel döyüşlərinin təkrarlanması qorxusu erməni cəmiyyətində Paşinyana qarşı yeni etirazlara rəvac verir. Çünki bütün erməni ictimaiyyəti Azərbaycan Ordusunun qüdrətinə yaxından bələddir. Və nə qədər ki, Ermənistan Azərbaycanın işğal altındakı torpaqlarını azad etməyəcək və o torpaqlarda qanunsuz seçki oyunu keçirəcək, bir o qədər ağır iqtisadi, siyasi mərhumiyyətlərə, məşəqqətlərə düşəcək olacaq və istəkləri də ürəklərində qalacaqdır.

A.SƏMƏDOVA

Suriyanın İdlib şəhərində Rusiya və Türkiyə tərəfləri, faktiki olaraq, bir-birlərini hərbi zərbələrlə əvəzləməklə yanaşı, həm də həm də rus əsgərləri həlak olublar, o cümlədən, türkiyəli hərbiçilərin hökumət əsgərləri öldürüldü.

Artıq tərəflər bir-birlərini deslaka-siya ərazisində əldə edilmiş razılaşmanı pozmaqda ittiham edirlər. Belə ki, Türkiyə tələb edir ki, Rusiya hərbi qüvvələrinin irəliləməsinin qarşısını alsın. Çünki həmin irəliləmə nəticəsində, Suriyanın hökumət qüvvələrinin əlinə bir neçə türk müdafiə məntəqələri keçib. Məhz bu olaya görə, Türkiyə Rusiyaya fevral ayının sonuna qədər vaxt verib. Həmin vaxt başa çatdıqdan sonra Rusiya Türkiyənin tələblərini icra etməsə, türkiyəli hərbiçilər

baş verib. Kreml, öz növbəsində, şəxsi hərbiçiləri tərəfindən də təzyiqlərə məruz qalır. Buna səbəb isə, Rusiyanın Türkiyə və İsrail siyasi rəhbərliyi ilə sıx əlaqələr yaratması faktıdır.

Rusiyanı hazırda Suriyada narahat edən məsələ onun iki hərbi bazasıdır. Belə ki, həmin bazaların əldə saxlanması rusları, həqiqətən də, ciddi şəkildə narahat edir. Belə olan halda, Rusiya Türkiyə ilə yanaşı, Suriya girdabında qalmaqdadır. Çünki eyni zamanda,

Türkiyənin Suriyada yeganə güc realığı

Yaxud Rusiya geri çəkilsə və hərbi bazalarını itirərsə, nə baş verəcək?

hücum əməliyyatlarına başlamalı olaçaqlar.

görünən budur ki, hər iki ölkənin ənənəvi təmas sxemləri pozulub.

Rusiyanın türklərə müqavimət göstərməyə lazım olan resursları yoxdur. Beləliklə, Rusiya necə deyirlər, iki daş arasında qalıb. Bir tərəfdən Kreml Suriya hərbiçilərinin hücumlarına icazə verməyə, bu zaman rus hərbi maşınının nüfuzuna ciddi zərbə vurulacaq. Digər tərəfdən, Rusiyanın türklərə müqavimət göstərməyə də lazım olan resursları yoxdur.

O da, əbəs deyil ki, artıq rus generalları və hərbi-siyasi ekspertləri etiraf edirlər ki, Türkiyə ordusu Suriyada birmənalı və yeganə gücə çevrilib. Türklərin silah sayı, həmçinin, Suriyada yaşayan türklərə coğrafi baxımdan da yaxın olması onun üstünlüyünü ehtiva etməkdədir.

Rəsmi Moskva, öz növbəsində, Suriyada Bəşər Əsəd problemi ilə toqquşur və bu məsələdə geriye çəkilmək bərdə düşünmək rusların nüfuzlarına xələl vurmaqla yanaşı, həm də hazırkı dövrə qədər qazandıqlarını itirmək təhlükəsini də ortaya çıxaracaq. Çünki bu müddət ərzində, Əsədin mövqeləri kifayət qədər möhkəmlənib, ona sadıq olan hərbi qüvvələr yenidən silahlanıb və daha da peşəkarlaşıb. Əslində, belə də deyə bilərik ki, Əsədin ordusu öz uğurları ilə Türkiyə, Rusiya və İran arasında manevr edir.

Rus generalları nədən narazıdır?

Bundan əlavə, hökumət qüvvələrinin tərkibində İranmeyilli hərbiçilər də var ki, onlar Rusiyanın hərəkətlərindən heç də razı deyillər. Bir çox ekspertlər isə deyirlər ki, İdlidəki atəşkəsin pozulması, məhz bu amilə görə

Rusiya Əsəddən imtina edəcək

Türkiyənin Suriyadakı hərbi-siyasi üstünlüyünü də nəzərə alsaq, hətta belə düşünmək olar ki, Rusiya qısa zamanda, Bəşər Əsəddən son anda imtina etməli olacaq. Daha dəqiq desək, Suriyadakı hərbi bazalarını itirəcək. Həmin bazalara isə güclü türk ordusunun yiyələnməsi realığı isə an məsələsinə çevrilə bilər.

Belə olan halda, Rusiyanın gizli şəkildə Türkiyəyə müqavimət göstərməsi üçün bir çıxış yolu qalır - Ermənistandakı başibələli Gümrü bazası. Hansı ki, Ermənistanın mövcud hakimiyyətinin anti-Rusiya xarakterli olduğunu da nəzərə alsaq, həmin bazanın da itirilmə təhlükəsi alovlanı bilər.

Lakin rusların Gümrünü tərk etmək məcburiyyətləri yaranarsa, bu zaman Ermənistan çıxılmaz vəziyyətə düşə bilər. Çünki bu dəfə Türkiyə realığı ortaya çıxır. Görünür, ermənilər qısa zamanda, uzun illər müttəfiqlik etdikləri Rusiyanın taleyini aşamalı olacaqlar. Ancaq hər şeyə rəğmən, bütün hallarda Türkiyə qalib çıxır və eger Türkiyə qalib çıxarsa, bu zaman həmin qalibiyyətdən Türkiyə ilə yanaşı, Azərbaycan da öz payını qazana bilər - itirilmiş torpaqlarını geri almaq və qardaş ölkə ilə regionda eyni hərbi-siyasi strategiya üzərində siyasət aparmaq. Belə ki, Azərbaycan-Türkiyə birgə iqtisadi və strateji əməkdaşlığı artıq regionda və dünyada öz sözünü deməkdədir, yəqin ki, həmin söz hərbi-siyasi strategiyasında da deyilməli olacaq.

Rövşən RƏSULOV

Anali-

tiklərin sözlərinə görə, əslində, Paşinyanın separatçıların rəhbəri B.Saakyanla görüşü tamam başqa məqsədlərə xidmət edir. Məlum olduğu kimi, fevral ayına planlaşdırıldığı Qarabağdakı qondarma rejim "prezident seçkisi" keçirəcək. Paşinyan səfər çərçivəsində "prezidentliyə namizədlər"lə də görüşüb. Erməni baş nazir qondarma rejimin "rəhbərliyinə" öz adamını getirmək üçün Qarabağdakı prosesləri nəzarətdə saxlamağa çalışır.

Paşinyanın Qarabağa gəlişi ilə bağlı məsələyə aydınlıq gətirən politoloq Tofiq Abbasov bildirib ki, Ermənistanda narahat edici təlatümlər yaşanır: "Siyasilər Qarabağ avontürasının tələsindən çıxma bilmirlər. Fevral ayında Qarabağdakı qondarma rejim "seçki" şousu təşkil edəcək və separatçılar özlərinə yeni "lider" seçəcəklər: "Bir də düşünən tərəf qəti şəkildə dərk etməlidir ki, işğal olunmuş Azərbaycan torpaqları hər metrində qədər ermənilərdən geri alınacaq. Bunun alternativ yoxdur. Paşinyan KTMT üzvlərinə çağırış edərək, Azərbaycana silah satılmamasını istədi. Buna reaksiyalar çox sərt oldu. Çünki qurumda təmsil olunan dövlətlərin siyasi elitaları yaxşı başa düşürlər ki, Azərbaycan anlaşılacaq siyasi xətt yürüdü. Ermənistan isə ərazi iddiaları ilə regionda ciddi qarşıdurma yaradır və öz müttəfiqlərini də bezdirdi. Ona görə də, Moskva və Minsk, o cümlədən, digər ölkələr erməni baş nazirin çağırışına istehzalı cavablar verdilər. İstənilən zaman anti-terror əməliyyatına

MƏCBURİ ƏMƏK İNSAN HÜQUQLARININ POZULMASI KİMİ

Məcburi əməyin, eləcə də, insan alverinin cari formaları çox zaman cinayət kimi nəzərə alınır və əmək müfəttişlərinin daxil ola bilmədikləri bir sahə kimi təqdim olunur. Bu yazı məcburi əməyin əmək müfəttişlərinə necə aidiyyəti olduğunu, bu halların necə müəyyən edilə biləcəyi və ona qarşı mübarizə vasitələrini izah edir. Əmək müfəttişlərinin məcburi əmək və insan alverinə qarşı beynəlxalq mübarizədə rolunun bir çox səbəbləri vardır:

Cari məcburi əmək formaları iqtisadiyyatın bir çox sektorlarına mürəkkəb paylama zəncirləri və insanların iş axtarmaq məqsədilə sərhədləri qeyri-qanuni keçməsi vasitəsilə daxil olmuşdur. Məcburi əmək və insan alveri həm insan haqlarının həm də işçilərin hüquqlarının pozulması deməkdir. Məcburi əmək layiqli əməyin anti-tezisi və məcburi əməkdən azad olmaq dörd fundamental əmək azadlıqlarından biridir və əmək müfəttişləri bu haqları təbliğ etməli və qorunmalıdırlar.

Məcburi əmək və insan alveri ciddi gəlir gətirən bir sahədir və çox zaman qeyri-qanuni fəaliyyətlər olan vergi gizlədilməsi və sosial müdafiə ödənişlərinin saxtalaşdırılması kimi hallarla əlaqələndirilir. Sağlamlıq və təhlükəsizliyə, eləcə də, qeyri-qanuni işəgötürməyə dair müntəzəm yoxlamalar mümkün məcburi əmək hallarının işarələrini ortalığa çıxara bilər. Əmək müfəttişləri və digər nəzarət qurumları bu cür halların ortalığa çıxarılmasında mühüm rol oynaya bilərlər.

Əmək müfəttişləri axtarış barədə qərar olmadan iş yerlərinə girib, yoxlama apara bilərlər. Bundan əlavə, onların istifadəsində digər vasitələr də vardır. Bu hal onları hüquq-mühafizə orqanları üçün vacib tərəfdaşa çevirir. Əmək müfəttişlərinin məcburi əməyin qarşısının alınması və zərər çəkənlərin qorunmasında potensial roludur. Beləliklə, onlar hökumət qurumlarının, işəgötürən və işçi təşkilatlarının, İŞÇİ-lərin məcburi əmək və insan alveri məsələlərində vacib tərəfdaşlarıdır.

Roger Plant demişdir: "Bütün dünyada insan alveri məsələsini həll etmək məqsədilə polis, sərhəd nəzarətçiləri və digər hüquq-mühafizə agentliklərinin təlimləndirilməsi üçün ciddi investisiyalar qoyulmuşdur. Amma məcburi əmək və insan alverinin aradan qaldırılması və qarşısının alınmasında əmək müfəttişlərinin çox vacib rolu indiyə kimi yaddan çıxmışdır. Bu məsələlər ciddi kriminal cinayətlər olduğundan ölkələr və digər iştirakçılar, hesab etmişlər ki, məcburi əmək və insan alveri əmək qanunları, onların icrası və ədalət yolu ilə deyil, ən yaxşı halda, cinayət qanunları və qaydalarının tətbiqi ilə aradan qaldırılmalıdır. Halbuki indi, bezi ölkələrdə olduğu kimi, əmək müfəttişlikləri

bu problemləri nəzarətə götürməli və öz rollarını nəzərə alaraq, təhlikdə və yaxud digər hüquq-mühafizə orqanları ilə birgə onları həll etməlidirlər. Birinci, əmək müfəttişləri ilkin xəbərdarlıq etmək üçün yaxşı silahlanıblar. Özəl iqtisadiyyatda əmək haqqı ödənilməsi, əmək haqqından ədalətsiz tutmalar, saxta müqavilələr, istismaredici işəgötürmə və digər oxşar praktikalar vəziyyətin məcburi əməyə çevrilməsi barədə ilkin işarələrin göstəriciləridir. İkinci, polis və prokurorlarla müqayisədə əmək müfəttişlərinin iş yerlərinə girişi daha asandır; onlar ilkin araşdırma apara və məlumat toplaya bilərlər və bunların əsasında sonradan cinayət işi qaldırılabilir. Üçüncü, onları hüquq-mühafizə orqanları ilə müqayisədə daha çox bərişdirici rolu olduğundan, onların məcburi əmək riski olan vəziyyətlərdə qarşılayıcı və məlumat artırıcı kimi daha vacib funksiyaları ola bilər".

Məcburi əməkdən yaxa qurtarmaq üçün bir çox sahədə tədbirlərin görülməsi tələb olunur. Burada məcburi əməyin fərqli kontekstlərdə necə hərəkət etdiyini, kimlərə hədəf alıb təsir etdiyini və təsiri necə göstərdiyini aydın şəkildə anlamaq lazımdır. Bu, ölkələrdən məcburi əməyin fərqli formalarını qeyri-qanuni elan edən, məcburi əmək qurbanlarının müdafiə edib, təqsirkarları isə lazımcına cəzalandırmağa icazə verən güclü qanunlar və siyasət qəbul edib onu icra etməyi tələb edir. Burada ölkə kontekstinə və məcburi əmək problemlərinin növlərinə uyğunlaşdırılmış bir sıra: məcburi əmək riski barədə ictimaiyyətin xəbəri olmasını yüksəltmək; gələcək qeyri-qanuni miqrantları alternativ yerli gəlir imkanları və bacarıqları ilə təmin etmək; əməkçilərin öz hüquqları, sərt qanunların həyata keçirilməsi barədə təhsilini artırmaq; insanları işə cəlb etmə ilə məşğul olan agentliklər, əmək müqaviləsi bağlayanlar və işəgötürənlərin fəaliyyətini yoxlamaq və tənzimləmək; qurtulmuş məcburi əmək qurbanlarının reabilitasiyası və normal axına girməsini təmin etmək kimi praktiki tədbirlərin görülməsinə ehtiyac var. Məcburi əməyin qarşısının alınması məsələsində uzunmüddətli missiyanın hədəfi isə gəlirqazanma fəaliyyətləri və mikro-sığorta proqramlarının yaradılması, bütün əməkçilərin kollektiv danışıqların təşkil olunması və aparılması hüquqları ilə təmin edilməsi kimi yoxsulluğun azaldılmasına yönəlmiş təşəbbüslərdir.

Əmin olun ki, bütün əməkçilərin, asanlıqla başa düşəcəkləri dildə yazılmış, əmək haqqı, əlavə iş vaxtı, şəxsiyyəti bildiren 38 sənədlərin saxlanılması və məcburi əməyin qarşısının alınması ilə bağlı digər məsələlərə aid hüquqlarını müəyyənləşdirən yazılı müqaviləsi var. Potensial problem sahələrini müəyyən edib yaxşı təcrübə ilə bölüşərək, biznes nümayəndələri arasında milli və beynəlxalq hadisələri qeyd etməyə həvəsləndirin. Məcburi əmək və insan al-

veri qurbanlarına yardım etmək məqsədini daşıyan proqram və layihələrə peşə treninqləri və digər lazımi tədbirlər keçirməklə öz dəstəyinizi göstərin. Məcburi əmək və insan alverinə qarşı fəaliyyətdə əməkdaşlığı irəli çəkərək dövlətlər, əməkçilər, qanun icraatı agentlikləri və əmək müfəttişlikləri arasında körpü çəkin. Yaxşı təcrübəni mükafatlandırmaq üçün KİV ilə əlaqədə olaraq innovativ (yeni) vasitələr tapın. Öz şirkətinin əməliyyatlarında məcburi əməyi necə aşkara çıxara bilərsiniz? Nəzərə alınmalı bəzi əlamətlər aşağıdakılardır: -Borc içində olan əməkçilər. Borc içində olan və ya borca girmək ehtimalı olan əməkçilər borclarını ödəməkdən ötrü müəyyən bir işəgötürənə işləmək üçün məcbur edilmiş ola bilərlər; -Həbsxana əməyi. Həbsxana əməyinin istifadəsi məcburi əmək sayılmır. Lakin həbsxanada cəza çəkən məhkum əməkçilər yalnız könüllülük əsasında şirkətlər tərəfindən işə götürülməli, burada əmək haqqı, müavinət və əmək təhlükəsizliyi, sağlamlıq məsələlərinə dair şərtlər də azadlıqda olan əməkçilərə şamil olunan şərtlərlə müqayisə oluna bilər olmalıdır; Fəaliyyət göstərdiyiniz ölkədəki hakimiyyət inkişaf naminə, misal üçün inşaat, kənd təsərrüfatı və digər sahələrdə əhalini işləməyə məcbur edir. Xüsusilə də, miqrant əməkçilər məcburi əmək şəraitində işləməyə məruz qalan qrup sayılır. - Müqaviləsiz işləyən əməkçilər, böyük ehtimalla demək olar ki, onlar öz hüquqlarını (buraya, öz məşğulluqlarını tərk etmək hüququnu da daxil etməklə) bilmirlər. - Potensial məcburi əmək vəziyyətlərini aşkara çıxaran praktiki yoxlama siyahısı da işəgötürənlər və biznes üçün faydalı vasitə kimi xidmət edə bilər.

Azərbaycanda qanunvericiliyə görə, heç kəs zorla işlənilən, əmək müqaviləsi bağlamağa məcbur edilə bilməz. Hər hansı qayda və üsulla zor işlətməklə, həmçinin, əmək müqaviləsinə xitam verilməyi hədə-qorxusu ilə işçinin onun əmək funksiyasına daxil olmayan işi (xidməti) yerinə yetirməyə məcbur olunması qanunla qadağandır.

İşçini məcburi əməyə cəlb edən təqsirkar şəxslər qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyətə cəlb edilməlidir".

Məşğulluğun bu növü əmək qanunvericiliyinin, işçilərin sosial-əmək hüquqlarının ciddi şəkildə pozulmasına, vergi, sosial sığorta və digər məcburi ödəmələrin yerinə yetirilməsinə səbəb olur".

Könüllü fəaliyyət 9 iyun 2009-cu ildə qəbul edilmiş "Könüllü fəaliyyəti haqqında" Qanunla tənzimlənir. Həmin Qanunun 1-ci maddəsinə əsasən, könüllü fəaliyyət - Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə qadağan edilməyən, işlərin görülməsi və ya xidmətlərin göstərilməsi ilə bağlı ictimai faydalı və gəlirsiz fəaliyyətdir. Qanun könüllü fəaliyyətinə cəlb olunmasını yol verən istiqamətləri konkretləşdirir.

Bura əlillərə, kimsəsizlərə, qo-

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KIVDF

www.kivdf.gov.az

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə "İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığının artırılması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

calara, aztəminatlı ailələrə, qaçqınlara və məcburi köçkünlərə kömək edilməsi;

insanpərvərliyin və dözümlülüyün təbliği;

istehlakçıların hüquqlarının qorunması;

hüquqi və mədəni maarifləndirmə;

uşaq və gənclərin təhsili, tərbiyəsi, fiziki və eqli inkişafı;

idmanın inkişafı; xəstəliklər və epidemiyalar barədə məlumatlandırma;

sağlam həyat tərzinin təbliği; ətraf mühitin mühafizəsi tarix və mədəniyyət abidələrinin, mədəni və mənəvi irsin qorunması; silahlı münaqişələr, təbii fəlakətlər, sənaye qəzaları, yanğınlar, epidemiyalar, epizootiyalar və digər fəvqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılmasına, o cümlədən, fəvqəladə hallar nəticəsində zərərçəkmiş şəxslərə yardım göstərilməsi; cəzaçəkmə müəssisələrindən azad edilən, narkotik asılılığa düşmüş olan, məişət zorakılığına məruz qalan şəxslərə və çətin həyat şəraitində olan digər şəxslərə (ailələrə) kömək edilməsi;

Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin tələblərinə zidd olmayan digər fəaliyyət sahələri daxildir. Qanunun 4.3 maddəsi könüllünün işçi çatışmazlığının qarşısını almaq məqsədilə istifadəsini və 4.4. maddəsi kommersiya hüquqi şəxslərində könüllü fəaliyyətin həyata keçirilməsinə qəti olaraq yol vermir.

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına görə, heç kəs zorla işlənilən, əmək müqaviləsi bağlamağa məcbur edilə bilməz. Qeyd edək ki, bu konstitusion

prinsip milli əmək qanunvericiliyində də əksini tapıb. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində deyilir: "Hər hansı qayda və üsulla zor işlətməklə, həmçinin, əmək müqaviləsinə xitam verilməyi hədə-qorxusu ilə işçini əmək funksiyasına daxil olmayan işi (xidməti) yerinə yetirməyə məcbur etmək qadağandır. İşçini məcburi əməyə cəlb edən təqsirkar şəxslər qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyətə cəlb edilməlidir".

Bununla belə, Məcəllədə yalnız hərbi və ya fəvqəladə vəziyyətlə əlaqədar müvafiq qanunvericilik əsasında, habelə, qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə hökmlərinin icrası zamanı müvafiq dövlət orqanlarının nəzarəti altında yerinə yetirilən işlərdə məcburi əməyə yol verildiyi qeyd olunur.

Vüsal Nəbiyevin fikrincə, məcburi əməyin insanların istismarının bir forması olduğu, insan alverinin də çox zaman məcburi işlərə cəlb etmək, istismara məruz qoymaq məqsədi daşdığı bildirilib. Həmçinin, məcburi əməyin qarşısının alınması yönündə Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti tərəfindən həyata keçirilən tədbirlər, Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun İnsan Alveri Qurbanlarına Yardım Mərkəzi tərəfindən insan alveri qurbanlarının və potensial insan alveri qurbanlarının sosial reabilitasiyası, zəruri yardımlarla təmin edilmələri yönündə görülən işlər diqqətə layiqdir.

VAHİD ÖMƏROV,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru

Radikal müxalifət xarici qüvvələr üçün də arzuolunmaz düşərgəyə çevrilib

Siyasi proseslərə qatıldıqlarından, bu günə qədər müxalifət partiyaları və onların üzvə olan funksionerləri Azərbaycanın milli və dövlətçilik maraqlarına zərbə vurmaq üçün hər cür iyrənc vasitə və üsullardan istifadə etməyə çalışırlar. Müsavat başkanı Arif Hacıli Avropaya səfərləri zamanı azərbaycanlı mühacirlərlə görüşlərində onları Azərbaycanın dövlətçilik maraqlarına zərbə vurmağa təhrik edibse, AXCP sədri Əli Kərimli ölkəmizə gələn beynəlxalq təşkilatların nümayəndələrinə hakimiyyət və xalqımız haqqında təhqiramiz və böhtan xarakterli informasiyalarla çıxış edib.

Cəmil Həsəni, Gültəkin Hacıbəyli, İsa Qəmbər və digərləri də eyni amplitudadan çıxış ediblər. Bu günlər ölkəmizə gələn Avropa İttifaqının seçki bürosunun nümayəndələri ilə görüşdə də Arif Hacıli, Cəmil Həsəni, Əli Kərimli və digərləri yenə də ənənələrinə uyğun olaraq, ölkəmizdə insan hüquqlarının pozulması, demokratiyanın zədələnməsi ilə bağlı şər və böhtan xarakterli məlumatlarla çıxış ediblər. Bu üzdeyən müxalifət partiyası sədrini xalqımıza və dövlətimizə qarşı düşmən mövqedən çıxış etməyə kimlər və hansı məqsədlə təhrik edirlər? "Yurddaş" partiyasının sədri Mais Səfəri müxalifətin dağıdıcı qanadının xarici maraqlı dairələrə yarımaq üçün müxtəlif vasitələrdən yararlanmalarına baxmayaraq, istəklərinə tam nail ola bilmədiklərini söyləyib: "Azərbaycanın siyasi arenasında, doğrudan da, çox qəribəliklər var. Xüsusilə də, radikal müxalifət düşərgesini nəzərdə tuturam. Bu düşərgədə mövcud olan partiyalar, doğrudan da, uzun illərdir ki, müxalifətdədirlər, bunların fəaliyyətini araşdıranda

və dərinə baxanda, görürsən ki, onların sərgilədiyi davranışla siyasi fəaliyyət haqqında nəzəriyyələri arasında çox ciddi fərq var. Əslində isə, onların məşğul olduqları fəaliyyət siyasi fəaliyyət deyil. Çünki siyasi fəaliyyət tamamilə başqadır. Ümumiyyətlə, bu gün müxalifət partiyaları hər biri ayrı-ayrı şəxslərin ətrafında birləşiblər və onların maraqlarını ifadə edirlər. Bu gün o partiyalar demokratiyadan və insan haqlarından danışsalar da, o partiyalarda idarəçiliyin demokratiya ilə heç bir əlaqəsi yoxdur. Yeni yuxarıda başqa tərəfindən qəbul edilən qərar aşağılara sınırlar". M.Səfərinin

sözlərinə görə, əgər doğrudan da, bu partiyaların özlərinin də dediyi kimi, demokratiya təmin olunsaydı, çox yox birçə seçkini uduzduqlarına görə, o partiyada müzakirələr gedərdi və o partiyanın sədri ordan uzaqlaşdırılardı: "Amma biz bunun əksini görürük. Görürük ki, onlar sədrlikdən elə möhkəm yapışmışlar ki, hətta o partiyadan gedəndə də, özlərini lider kimi saxlayırlar və bir başqasını ora başqan qoyurlar özləri isə bir lider kimi qalırlar və idarə edirlər kənardan. Sərgilədikləri "fəaliyyət" onlara heç bir uğur gətirmədi. Əslində, onlar getdikcə nüfuzdan düşməyə başladılar. Demək olar ki, bu gün müxalifətin işi-gücü ancaq ağa qara demək və Azərbaycan dövlətinin fəaliyyətinə kölgə salmaqdan ibarətdir. Bu isə, haqlı olaraq, hiddətə və qəzəbə səbəb olur".

GÜLYANƏ

Bəxtiyar Hacıyevin "Məni içəri buraxmadılar" yalanı ifşa olundu

Bildiyimiz kimi, artıq beynəlxalq müşahidəçi missiyaları, müxtəlif xarici təşkilatların nümayəndələri 9 fevral 2020-ci ildə keçirilən parlament seçkilərinin kifayət qədər demokratik və şəffaf keçirildiyini bəyan ediblər. Hətta bu seçkilərin digər ölkələrə örnək olacağını da bildiriblər. Seçki günü havanın soyuq olmasına baxmayaraq, seçicilər müəyyən olunmuş məntəqələrə gedib, səsvermə hüquqlarından istifadə etdilər və istədikləri namizədlərə səs verdilər. Əlbəttə ki, bu, eyni zamanda, məntəqələrdə yaradılmış yüksək şəraitin, müdaxilələrin olmaması ilə də bağlıdır.

Uğursuz teatral tamaşalar...

O da bəllidir ki, bəlli müxalifət-yönlü namizədlər bir sıra məntəqələrdə qəsdən tərribatlar törədərək, seçki prosesini ya pozmağa, ya da şər-böhtanları vasitəsi ilə qara yaxmağa cəhdlər göstəriblər. Bu isə, bir daha sübut edir ki, belə cəhdlərin məqsədi Azərbaycan dövləti əleyhinə fəaliyyət göstərən bir sıra xarici maraqlı təşkilatların sifarişləri əsasında oynanılan uğursuz teatral tamaşalardır. Belə tamaşalardan birini də Bəxtiyar Hacıyev nümayiş etdirməyə çalışıb. O, sosial şəbəkədəki səhifəsində iddia edib ki, guya namizəd

olduğu halda, onu məntəqəyə buraxmayıblar, hətta zor tətbiq ediblər (!) və s. Ancaq sonradan məlum olub ki, əslində, B.Hacıyev istədiyi vaxt məntəqəyə daxil olmaqla yanaşı, namizəd kimi seçki prosesini də izləyib.

Sənan Nəcəfov: "Bəlkə Bəxtiyarın "dvoynikidir..."

Sözgedən məsələ ilə bağlı "qhtxeber.az" saytının baş redaktoru, jurnalist Sənan Hüseynov maraqlı araşdırma aparıb.

"29 sayılı Səbayıl Seçki Dairəsindən deputatlığa namizəd Bəxtiyar Hacıyevi seçki məntəqəsinə

bu - raxmayıblar". Bu xəbəri tanınmış qəzetlərdən (sayt) birinin xəbər başlığında gördüm. Çox qəribə gəldi. Düşündüm ki, yəqin yanlışlıq olub, düzəldərlər. B.Hacıyevin də səhifəsinə baxdım, gördüm yox, həmin məlumat səhifədə var və sayt B.Hacıyevə istinadən yayıb xəbəri. Niyə diqqətimi cəlb etdi?" deyən yazan S.Nəcəfov daha sonra qeyd edir: "Prezident İlham Əliyevin seçki məntəqəsinə gələrək, səs verdiyi anın video-görüntülərinə baxırdım. Orada B.Hacıyevi məntəqə daxilində, arxa planda gördüm.

Bu xəbəri oxuyandan sonra qəribə vəziyyət yarandı. Cənablar, kimi aldadırsınız? Niyə yalan danışsınız? İçəri buraxmayıblarsa, indi paylaşdığım videoda 20 və 29-cu saniyələrdə görüntülənən kimdir? Bəlkə Bəxtiyarın "dvoynikidir",

Namizəd, yoxsa provokator?

Və ya Mehman Hüseynovun "lezvalanmaq" adlı uğursuz üsulu

Özünü seçkilər öncəsi az qala "deputat" kimi hiss edən bloqer Mehman Hüseynovun seçki günü məntəqələrə gedərək, orada tərribatçılıq əməlləri törətməsi artıq kimsəyə sirr deyil. Daha dəqiq desək, onun köhnə ənənəsi hesab edilən "lezvalanmaq" oyunbazlığı bu dəfə də aşkar şəkildə özünü göstərdi. Özü də ətrafındakı beş-üç nəfər şəngülüm-şüngülümləri ilə...

Nə yaşlı, nə qadın, nə qarasaqqal, nə də ağsaqqal deyilən məsələlərə önəm vermədən, sözün əsl mənasında, həyasızlıq nümayiş etdirən Mehmanın həmin həyasızlıqlarını dərhal sosial şəbəkələrə yerləşdirməsi də, belə deməyə əsas verir ki, bütün bunlar əvvəlcədən planlaşdırılmış provokatorluq cəhdlərinin tərkib hissəsi idi. Hətta belə də düşünmək olar ki, bu gəda heç də deputat-filan olmaq fikrində deyildi, ona sadəcə, xaricdəki əmi-dayıları xüsusi sifariş vermişdilər ki, bacardığı qədər həyasızlıq etsin, tumanını başına çəkib özünü "lezvalasın". Əlbəttə ki, belə məsələdə pərgar olan bloqer Mehman bunu edə bildi...

"Mehman Hüseynov" deyəndə, şəhərin ortasında şalvarını aşağı salan, qaşını alan, saçını "ya mamina duroçka" stilində yığib-rezinləyən bir gədaça görürəm

Daha bir məsələ ondadır ki, özünü "qanunpərəsət", yəni "qanunları bilən" kimi icimai rəyə zorla sırayan Mehman həmin qanunları məntəqələrdə çəkiliş aparmaqla da pozdu, üstəlik, boğazını yırtı-yırtı sübut etməyə çalışdı ki, o, M.Hüseynovdur (!). Adama deyərək, nə olsun ki, sən filankəssən, bu, nəyisə həll edirmi? Yaxud sən başqa namizədlərdən nə artıqlığı var ki, ad-soyadını millətə sırımağa çalışırsan? Məsələn mən "Mehman Hüseynov" deyəndə, şəhərin ortasında şalvarını aşağı salan, qaşını alan, saçını "ya mamina duroçka" stilində yığib-rezinləyən bir gədaça görürəm. Hətta ona "Mehmanə Hüseynova" da demək istəyirəm!

Beləliklə, seçkilər günü, bir daha məlum oldu ki, bu kimi beybolkalı ünsürə, həqiqətən də, papaq yaraşmaz. Bu kimi ünsürə heç başına qoyduğu beybolka da yaraşmır. Onun başına yaraşacaq birçə şey var - leçək. Bəli, əməlli-başlı leçək! Çünki belə həyasızlığı da leçəklə əlaqələndirmək daha doğru olardı.

Rövşən RƏSULOĞ

P.S. Yeri gəlmişkən, yazılmamış qanunlar da var ki, həmin qanunlarda kimin-kimisə satması yaxşı hal kimi qəbul edilmir, hətta ona görə cəzalar da olur. Yəqin M.Hüseynov bir müddət içəridə olarkən, bəlkə də həmin cəzalardan alıb. Bu gün o özünü "qalib" hiss edir və hansısa namizədin guya ki, "qələmini qırdığını" bildirir. Görəsən, bununla nə qazandığını sanır, Mehman? Yəqin ki, bunun da cavabını yaxşı bilir -stukaçlıq. Stukaç olmaq isə heç də qalibiyyət sayıla bilməz, bu, əməlli-başlı ağır məğlubiyyət və şərəfini, namını ayaqlar altına alıb, bişərəfliyi etiraf etməkdir!

ya B.Hacıyevə xüsusi istedad verilib, özü bayırda olsa da, görüntüləri məntəqə içərisindən yayımlanır, nə məsələdirsə baş açmadım. Zərafətini bir kənara. Adamda bir siyasi mədəniyyət olar, media etikası deyilən şey var. "Xalam mənə dəli deyib, gələn-gedənə vur deyib" deyil e. Nə gəldi paylaşıla bilərsiniz, bəs sonra? Əgər təhlükəsizliklə bağlı müəyyən müddətə içəri buraxılmamızsınızsa, siz bundan yararlanaraq yalan məlumat yayırsınızsa, eyib etməz, mümkündür, özünüz üçün PR, əziyyət çəkən kimi bunu təqdim edə bilərsiniz. Amma və əgər sonradan qə-

ri keçmisinizsə, mədəniyyət göstərilib, həmin məlumatı verin və deyən ki, bu səbəbdən, müvəqqəti içəri keçməmişdim, indi arzuma çatmışam. Vəssallam!"

Beləliklə, hər şey bütün çıpaqlığı ilə göz önündədir və təəssüf ki, hətta ortada danılmaz faktların olduğu halda, B.Hacıyev kimiləri siyasi macərə axtarıb, hələ də öz gərəksiz düşüncələri ətrafında xal toplamağa çalışırlar. Lakin onların bu cəhdləri yalnız böyük xal itkilərinə səbəb olur, özlərinin böyük xal itkilərinə!

Rövşən RƏSULOĞ

Güclü Fırtınaya görə Avropada yüzlərlə aviareys ləğv olunub

Güclü "Kyara" fırtınası səbəbindən Avropanın şimal-qərbində, o cümlədən Böyük Britaniya və İrlandiyada yüzlərlə təyyarə və qatar reysləri ləğv olunub. Həmçinin La-Manş boğazı üzərindən bərə hərəkəti dayandırılıb. AZƏRTAC Qərb mətbuatına istinadla xəbər verir ki, Avropanın ən yüklü üçüncü hava limanı olan Sxiphol (Amsterdam) aeroportunda 240 aviareysin ləğv edildiyi bildirilir. Brüssel aeroportunda 60, Düsselddorf aeroportunda isə 120 reys ləğv olunub. Berlin, Münhen, Köln, Hannover, Frankfurt şəhərlərində də hava nəqliyyatının işində problemlər yaşanır. Kəskin hava şəraiti səbəbindən Böyük Britaniyada 60 min, İrlandiyada isə 10 min ev işiqsız qalıb. Uelsin şimal-qərbində küləyin sürəti saatda 150 kilometrə, Fransanın şimalında isə 140 kilometrə çatır.

Uşaqlara qarşı zorakılıq halları

Uşaqlara qarşı zorakılıq hallarının vaxtında aşkarlanması zərərçəkmişlərdə zorakılıq nəticəsində yaranan ölüm riskinin azalmasına, sağalma dövrünün qısalmasına, uşaq və yeniyetmələrdə xronik xəstəliklərin əmələ gəlməsi ehtimalının azalmasına imkan verir ki, bu da, onlarda əlillik hallarının baş verməsini azaldır.

Zorakılığın qurbanı olan uşağın aşkarlanması uşaq müraciət olunan bütün müəssisələrdə aparılmalıdır, o cümlədən, kənd və şəhər məktəblərində, tibb müəssisələrində, ixtisaslaşdırılmış uşaq tibb müəssisələrində və regional polis bölmələrində.

Tibb işçiləri uşaqlara qarşı kobud davranışın və qayğısızlığın erkən aşkarlanmasında əsas rol oynayırlar. Onlar çox vaxt valideynlərin uşaq hansı münasibətdə olmalarının yeganə şahidi olurlar. Uşağa istənilən səbəbdən baxışın keçirilməsi (valideynlərin müraciəti zamanı, profilaktik baxış və s.) həkimdən müzakirə edilən problemə dair sayıq olmasını tələb edir, çünki hətta şikayətlər olmadıqda belə, zorakılığın ilk əlamətlərini görməyə real imkan yaranır. Baxış zamanı alınan bütün məlumatların tibbi kartaya qeyd olunması zəruridir, çünki bu məlumatlar məhkəmə zamanı əsas sübut kimi istifadə oluna bilər.

Uşaqlara qarşı zorakılıq halları aşağıdakı amillər əsasında şübhə yarada bilər:

- Uşağın bədənində zədə izləri (qançırılar, açıq yaralar, yeni cızıqlar, yeni çapıqlar, yaralar, gəzməkdə çətinliklər, bədənə müxtəlif hissələrində şişkinliklər, sümükde çatlar, sınıqlar).

Uşağın şübhəli davranışı (uşaq narahat, məyus, qorxmış, məktəbə getməyə həvəssiz olur, müntəzəm dərslər buraxır, oxumağa istəyi yoxdur, evə getməyə həvəssiz olur, onun yaşına uyğun olmayan nəzərəçarpan cinsi hərəkətlər edir, həmçinin, yaşına uyğun olmayan dərəcədə cinsi əlaqə haqqında çox məlumatlı olur, xasiyyətində kəskin dəyişikliklər nəzərə çarpır, bədənində əmələ gələn yaraların səbəblərini izah edə bilmir).

Uşaqda baxımsızlıq əlamətləri. Baxımsız uşaqlar şəraitə uyğun olmayan nazik, cırıq və çirkli geyimdə ola bilərlər. Onlar baxımsız (saçlara, dırnaqlara, ayaqlara, dəri infeksiyalarına, dəridə bişmələrə, solğunluğa nəzər yetirmək) və pis qoxulu, yəni səliqəsizliyin qəbul edilməz vəziyyətində ola bilərlər. İnkişafın qiymətləndirilməsi ən ağır hallara aid ümumi gerileməni, ya da inkişaf edilməsi üçün böyüklərin diqqətini tələb edən nitq və ünsiyyət bacarıqlarının geriləməsini aşkarlaya bilər.

- Uşağın davranışında dəyişikliklər. Bir çox uşaqlar müayinə səbəbindən həddən artıq həyəcanlı olur, lakin onları sakitləşdirdikdə, həkim müayinəsinə razılıq verirlər. Bəziləri əksinə çox passivdirlər, belə ki, onların davranışı cinsi orqanların müayinəsi zamanı dəyişə bilər, məsələn, onlar həddən artıq qorxu keçirə bilərlər. Bu iki növ davranış cinsi zorakılıq qur-

banlarına aid olan haldır.

- Əgər zorakılıq halına şübhə varsa, şübhənin əsaslandırılmış olmasını təsdiq etmək üçün araşdırmalar aparılır. Uşağın bədənindəki zədələrin müayinəsi zamanı aşağıdakı əlavə faktorlar aşkarlandıqda, şübhə əsaslandırılmış hesab olunur:

Uşağın zorakılığa məruz qalması və ya məruz qalmaqda davam etməsi barədə öz ifadəsi.

Zorakılıq halına şahidlik edən bir insanın ifadəsi, müxtəlif mənbələrdən alınan məlumat - Valideynin qeyri-adekvat davranışları: zədələnmələrin ağırlıq dərəcələri ilə valideynin verdiyi izahatlar bir-birinə uyğun gəlmir və ya ziddir.

Valideyn daim uşağın ifadəsinin detallarını dəyişdirir, valideyn uşağın yaralarına qeyri-adekvat reaksiya verir, o, zədələri həqiqətdə olduğundan daha az ciddiliklə qiymətləndirir və öz şəxsi problemlərinə daha çox diqqət yönəldir zədələrin səbəbləri, ümumiyyətlə, izah edilmir. Zədələnmələrdə uşağın özünün günahı olduğunu deyir, tibbi yardım üçün gec müraciət olunur, tibb personalına qarşı səbəbsiz aqressivlik uşaq davranışında emosional dəstəyin və məhəbbətin olmaması.

Ehtimal olunan zorakılığın, bilavasitə olan əlamətləri: travmadan dərhal sonra yox, bir müddət keçdikdən sonra həkimə müraciət edilib travma ilə bağlı valideynlərin izahları bir-birinə ziddir və həkimin gördüyü obyektiv şəkildən fərqlənir. Zədələr çoxsaylıdır, onların əmələ gəlmə tarixi müxtəlifdir, spesifik xüsusiyyətləri var (bar-

rəngli fotosəkillər, bacı və qardaşların müayinəsinin məlumatları, rəsmi tibbi rəy, zərərçəkənin davranışının xüsusiyyətləri, zərərçəkənin emosional vəziyyəti, uşağın inkişafının qiymətləndirilməsi,

Zorakılığa məruz qalan uşaqların 90%-də müşahidə olunur. Bunlar qan damarları zədələndikdə, qan dəri səthinə və dərialtı toxumalara sızanda əmələ gəlir. Qandamar sisteminin ciddi xəstəlikləri istisna olmaqla, qansızmanın səbəbi travma olur.

Müxtəlif qançır növləri müşahidə oluna bilər:

əl izləri, əşya, məsələn, qayıq, toqqa, qaytan izləri, itələmək, atmaq, ilişmək nəticəsində alınmış qançırılar, uşağı yırğalayaraq küt əşyaya vurmaq, dişlənmək: insan dişlərinin izləri ellips şəklində qalır, qançırılar xasdır, naməlum mənşəli izlər, təkiz izləri, yanıq izləri (siqaretlə, ütülə yandırma).

Hazırda uşaqlara qarşı zorakılığın profilaktikasının üç səviyyəsi müəyyən edilir:

1. İlk profilaktika: bütün əhali üçün əlçatan olan müxtəlif xidmətlərin cəlb edilməsi; zorakılığa səbəb olan amillərin qarşısını alınması.

2. İkinci dərəcəli profilaktika:

Tibb işçiləri uşaqlara qarşı kobud davranışın və qayğısızlığın erkən aşkarlanmasında əsas rol oynayırlar. Onlar çox vaxt valideynlərin uşaq hansı münasibətdə olmalarının yeganə şahidi olurlar. Uşağa istənilən səbəbdən baxışın keçirilməsi (valideynlərin müraciəti zamanı, profilaktik baxış və s.) həkimdən müzakirə edilən problemə dair sayıq olmasını tələb edir, çünki hətta şikayətlər olmadıqda belə, zorakılığın ilk əlamətlərini görməyə real imkan yaranır. Baxış zamanı alınan bütün məlumatların tibbi kartaya qeyd olunması zəruridir, çünki bu məlumatlar məhkəmə zamanı əsas sübut kimi istifadə oluna bilər.

maq, əşya izləri) eyni tipli travmalarla müxtəlif müəssisələrə təkrar müraciətlər zorakılığın digər əlamətləri (inkişafdan geri qalma, sanitar-gigiyenik baxımsızlıq, vaxtında müalicə edilməmə) zədələrin, əsasən, bayram və ya istirahət günlərindən sonra əmələ gəlməsi

Fiziki zorakılıq qurbanı olan uşaqların vəziyyətinin qiymətləndirilməsi aşağıdakıları əhatə etməlidir:

anamnez, fiziki müayinənin məlumatları, rentgen müayinəsinin protokolu, qanın laxtalanmasının müayinəsi,

zorakılıq baş verməzdən əvvəl, yüksək risk qruplarını və aparılacaq tədbirləri müəyyən edən xüsusi tibbi və sosial xidmətlərin cəlb edilməsi.

3. Üçüncü dərəcəli profilaktika: uşaqlara lazımi qayğı göstərilməyən və ya uşaqlara qarşı zorakılıq faktları məlum olan sosial baxımdan uğurlu olmayan ailələrlə məşğul olacaq xüsusi tibbi və sosial xidmətlərin yaradılması.

Profilaktik strategiyalara aşağıdakı tədbirlər aiddir:

İlkin səviyyədə: Hamilələr, analar, yeni doğulmuş uşaqlar, azyaşlı uşaqlar və yeniyetmələrə göstərilən yardımın

yaxşılaşdırılması, arzuolunmayan hamiləliklərin sayının azaldılması.

Hamiləlik zamanı alkoqol və narkotik maddələrin istifadəsinin tam dayandırılması. Pozitiv analıq və atalığın təbliği. Ailəyə dəstək, tibbi nəzarət.

Uşaqlarla kobud rəftar və qayğısızlıq problemi barədə cəmiyyətin məlumatlandırılması (kütləvi informasiya vasitələri ilə).

Aztəminatlı ailələrə dəstək verməyin, ictimai təşkilatlar tərəfindən yardım etməyin mümkünlüyü.

İctimai səhiyyə proqramları. Məktəb tədbirləri vasitəsi ilə zorakılığa qarşı təbliğat.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə "İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığının artırılması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

İkinci səviyyədə:

Uşaqlarla kobud rəftar və qayğısızlığa dair yüksək risk qrupuna aid ailələrin və uşaqların doğuşdan əvvəl müəyyənləşdirilməsi.

Regional sosial xidmətin və səhiyyə müəssisələrinin məlumatlandırılması:

Zorakılıq probleminin tibbi pediatriya proqramlarına daxil edilməsi.

Üçüncü səviyyədə:

Sosial baxımdan uğursuz ailələrin erkən aşkarlanması və eyniləşdirilməsi.

Təşkilatlararası əməkdaşlıq, o cümlədən, zorakılıq baş vermiş ailələrdə zərərçəkənlərə tibbi yardım, məsləhətləşmə, sosial yardım və dəstəyin verilməsi.

Peşəkar tibb bacıları və sosial işçilər tərəfindən kobud rəftarın yüksək ehtimalı olan ailələrdə uşaqlara baş çəkilməsi xidmətlərinin göstərilməsi.

Cəmiyyətdə uşaqlara qarşı kobud rəftarın qarşısını aşağıdakı yollarla almaq olar:

Kiçik yaşlı uşaqların təhsilə hazırlayan müxtəlif məktəbəqədər inkişaf proqramları,

Uşaqlara həyat bacarıqlarını öyrədən təlimlər,

Kobud rəftarı yüksək ehtimal edilən qruplardan olan uşaqlara məktəb təhsilini bitirməyə köməyin göstərilməsi,

Alkoqol, narkotik maddələrə əlçatanlığın azaldılması,

Odlu silahlara əlçatanlığın azaldılması.

VAHİD ÖMƏROV,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru

Qəzet 1991-ci il
yanvarın 11-dən çıxır

11 fevral

Son səhifə

Benzema Ronaldonun rekordunu qırdı

İspaniya La Liqasının
23-cü tu-
runda
"Osasuna" üzərində
4:1 hesablı qələbə "Re-

al"ın hücumçusu Kerim Benzema üçün əla-
mətdar olub. Qol.az xəbər verir ki, fransız
hücumçu oyunda komandasının 3-cü
qolunun məhsuldar ötürməsini edərək,
"Real" formasıyla etdiyi ötürmələrin
sayını 132-yə çatdırıb.

Benzema bununla da, "Real" tarixində məhsul-
dar ötürmə sayında rekord göstəriciyə çatıb. Bundan əvvəlki ötürmə rekordu Kriştiano Ro-
naldoya məxsus idi. Hazırda "Yuventus"da çıxış edən portuqaliyalı hücumçu "Real"da
131 məhsuldar etmişdi.

Qeyd edək ki, 2009-cu ildə Lion
"Olimpik"indən "Real"a keçən Benze-
ma bu mövsüm 13 qol, 6 məhsuldar
ötürmə ilə yadda qalıb.

Türkiyəli alimdən koronavirusdan qorunmaq üçün resept

Cində ortaya çı-
xan və dünya
əhalisini qorxu

afında saxlayan koronavirusa qarşı türkiyəli alim Canan Karatay resept hazırla-
yıb. Bu barədə "İnternet Haber" məlumat yayıb. Alimin
sözlərinə görə, koronavirusun digər viruslardan fərqi
yoxdur, sadəcə orqanizmin immunitetini gücləndirmək
lazımdır: "Texnologiyanın bu qədər inkişaf etməsinə
baxmayaraq, viruslara qarşı hələ də mübarizə yolu tapıl-
mayıb. Viruslar hər il formalarını, rənglərini dəyişdirə-
rək qarşımıza çıxırlar".

Buna görə professor ev şəraitində hazırlanan qatıq, sirke,
turşu yeməyi tövsiyə edib:

"Həmçinin, qaya duzu, çoxlu miqdarda kələm, brokkoli,
gül kələm və turp yesəniz, immun sisteminiz güclənər, belə-
liklə, infeksiyaya yoluxmazsınız. Biz virusları onsuz da orqa-
nizmimizdə daşıyıyıq". "Qablaşdırmada olan heç nə yeməyə-
cəksiniz, şəkərli, qazlı içkilərdən və çörəkdən uzaq duracaq-
sınız. Hər gün kənd yumurtası yeyəcəksiniz.

Kənddə hazırlanan kərə yağından istifa-
də edəcəksiniz, ancaq çörexsiz ol-
maq şərti...". - deyir türkiyəli alim
vurgulayıb. Canan Karatay həm-
çinin, fıstıq yeməyi də tövsiyə
edib.

Jennifer Lopezin bahalı paltarı

Məşhur müğə-
ni Jennifer
Lopez so-
sial şəbəkədə qatıldı-
ğı tədbirlərdən biri-
nin fotolarını yayım-
layıb. SİA-nın mə-
lumatına görə, iz-
ləyicilər onun ge-
yimini çox bəyə-
niblər. Paltarın
qiyməti ilə
maraqlanıblar.
Araşdırmamız
zamanı belli
olub ki, ifaçı-
nın paltarı
"Maison
Valentino"
markası-
na aiddir.
Qiyməti
isə 28970
manat-
dır.

Bred Pitt "Oskar" mükafatı alıb

Məşhur aktyor Bred Pitt Amerika Kino Sənəti Akade-
miyasının "Oskar" mükafatını alıb. RİA Novosti xə-
bər verir ki, bu nüfuzlu mükafata aktyor "Bir dəfə
Hollivudda" filmindəki ikinci roluna görə layiq görülüb. Mü-
kafatın 92-ci təqdimmə mərasimi Los-Ancelesin "Dolbi" teat-
rında keçirilib. İkinci rola görə mükafata layiq görülənlər arasın-
da, həmçinin Tom Henks ("Qonşuluq üzrə çox gözəl gün"), Al
Paçino ("İrlandiyalı"), Co Peşi ("İrlandiyalı") və Entoni Xopkins
("İki ata") da var.

Xatırladaq ki, rejissor Kventin Tarantinonun "Bir dəfə Hollivudda" fil-
mi ən çox məşhurun bir arada olduğu ekran işidir. Burada Leonardo di
Kaprio, Bred Pitt, Marqo Robbi, Al Paçino və Kurt Rassel
kimi dünya şöhrətli sənətlilər yer alıb.

"Bitcoin" in qiyməti yenidən 10 min dolları ötüb

Ən yüksək bazar
dəyəri olan "Bitcoin" in
qiyməti yenidən 10
min dolları keçib.
AZƏRTAC xarici KİV-
lərə istinadla xəbər ve-
rir, bununla da "Bitco-
in" in qiyməti ötən ilin
oktyabr ayından bəri
ilk dəfə psixoloji sə-
viyyə sayılan 10 min
dolları ötürüb, təkcə bu
il işə dəyərini 40 faiz
artırıb.

Avtomobilin vurduğu piyada xəstəxanada keçindi

Nərimanov rayo-
nunun Təbriz
küçəsində yol-
nəqliyyat hadisəsi baş
verib. Daxili İşlər Nazirliyindən
SİA-ya verilən xəbərə görə,
fevralın 9-da saat 12 radələ-
rində Nərimanov rayonunun
Təbriz küçəsində Bakı şəhər
sakinini E.Aydınov idarə etdiyi
"Lexus" markalı avtomobillə yolu
keçən paytaxt sakini Rauf Əliyevi
vurub. Nəticədə xəstəxa-
naya yerləşdiril-
miş piyada orada
ölüb. Nərimanov
RPI tərəfindən
araşdırma aparıl-
ır.

Türkiyə ordusu Suriyada daha 5 şəhid verdi

Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin
Suriyanın İdlib bölgəsində
antiterror əməliyyatı aparan
hissələri top atəşinə məruz qalıb. Tür-
kiyə KİV-lərinin yaydığı məlumatda de-
yilir ki, nəticədə beş hərbi şəhid
olub, beşi yaralanıb. Ateş nöqtələrinə
güclü qarşılıq verildiyi bildirilir.

Masallı sakinindən bir kiloqramdan çox marixuana götürülüb

Narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsində
şübhəli bilinən Masallı rayon sakini N.Cəbi-
yev Baş Mütəşəkkil Cinayətkarlıqla Mübari-
zə İdarəsi əməkdaşlarının əldə edilmiş məlu-
mat əsasında Abşeron rayonu ərazisində keçir-
dikləri əməliyyat tədbiri nəticəsində saxlanılıb.
Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən
AZƏRTAC-a bildiriblər ki, şəxsi axtarış zamanı on-
dan 1 kiloqram 10 qram marixuana aşkar edilərək gö-
türülüb. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

ELAN

ADPU-nun Kimya ixtisası üzrə III
kurs tələbəsi Qurbanova Zümrüd Fik-
rət qızının adına verilmiş tələbə bileti
itdiyi üçün etibarsız sayılır.

***

ADPU-nun Riyaziyyat-informatika
ixtisası üzrə I kurs tələbəsi Mirzəyeva
Ayşən İldırım qızının adına verilmiş tə-
ləbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Baş redaktor:

Bəhruz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov

Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
http://www.ses-news.az
http://www.sesqazeti.az
E-mail: ses@sia.az
Tel: 598-33-90 Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet "Səs" in komputer mərkəzində yığılır, səhifələnilir.
"Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunur
Qəzetdə AzərTAC, SİA və AZADINFORM informasiya
agentliklərinin məlumatlarından istifadə olunur.

Qəzet
bazar və bazar
ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur
Tiraj: 4600